

Specialioji ataskaita

Profesinių kvalifikacijų pripažinimas Europos Sąjungoje

Esminis mechanizmas, bet jis naudojamas retai ir
nenuosekliai

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Turinys

	Dalis
Santrauka	I–VI
Įvadas	01–17
Laisvas darbo jėgos bei paslaugų judėjimas ir įsisteigimo teisė	01–02
Profesinių kvalifikacijų pripažinimas	03–14
Funkcijos ir atsakomybė	15–17
Audito apimtis ir metodas	18–25
Pastabos	26–102
Reglamentuojamų profesijų skaičius Europos Sąjungoje tebėra didelis, o ES profesinių kvalifikacijų pripažinimo sistemos naudojamos retai	26–37
Komisijos veiksmai, kuriais valstybės narės skatinamos mažinti reglamentuojamų profesijų skaičių, neduoda rezultatų	28–35
Įvertinta, kad ES profesinių kvalifikacijų pripažinimo sistema naudojama tik maždaug 6 % ES judumo atvejų	36–37
Direktyvos dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo taikymas vis dar turi trūkumų	38–64
Elektroninių procedūrų stygius	38–41
Mokesčiai už profesinių kvalifikacijų pripažinimą valstybėse narėse labai skiriasi ir yra nepakankamai pagrįsti	42–46
Kartais prašoma daugiau dokumentų, nei reikalaujama	47–48
Kompensacinės priemonės tebėra neproporcingos	49–52
Skirtingas išankstinių patikrų, susijusių su laikinu judumu, taikymas valstybėse narėse	53–57
Valstybės narės nestebi pripažinimo procedūros trukmės	58–64

Peržiūrėtoje direktyvoje nustatyti elementai, kuriais siekiama palengvinti pripažinimą, nėra plačiai naudojami	65–86
Įvairūs Europos profesinės kortelės naudojimo rezultatai	65–68
Galimybė iš dalies verstis tam tikra profesija naudota mažiau nei 1 % visų priimtų sprendimų atveju	69–70
Bendrieji rengimo principai šiuo metu taikomi tik slidinėjimo instruktoriams	71–74
Vidaus rinkos informacinė sistema palengvinamas valstybių narių ir Komisijos bendradarbiavimas	75–86
Tolesnė Komisijos vykdoma duomenų ir ataskaitų rengimo priežiūra yra menka	87–95
Komisija nepakankamai atsižvelgė į reglamentuojamų profesijų duomenų bazės ir valstybių narių kas antrus metus teikiamų ataskaitų duomenis	87–93
Komisija perkėlė į nacionalinę teisę klausimus sprendė taikydama pažeidimo nagrinėjimo procedūras, tačiau valstybės narės dar nesiėmė visų būtinų taisyklių veiksmų, kad direktyva būtų visapusiškai taikoma	94–95
Komisijos ir valstybių narių piliečiams teikiama informacija yra prieinama, tačiau nenuosekli	96–102
Nuo 2019 m. visose mūsų aplankytose valstybėse narėse informacijos prieinamumas piliečiams pagerėjo	98–99
Komisijos ir valstybių narių interneto svetainėse piliečiams teikiama informacija apie RPQ ne visada yra nuosekli ir patikima	100–102
Išvados ir rekomendacijos	103–111
Priedai	
I priedas. Valstybių narių organizacijos, su kurių atstovais susitikome ir surengėme interviu	
II priedas. Pateiktų atsakymų į apklausą skaičius pagal valstybes nares	
III priedas. Pagrindiniai RPQ dalyviai	
IV priedas. Įvairių rūšių kompetentingų institucijų sprendimai	
V priedas. Komisijos nustatytos problemos valstybėse narėse	

Santrumpos

Komisijos atsakymai

Chronologija

Audito grupė

Santrauka

I Sutartimi dėl ES veikimo ES piliečiams užtikrinama teisė laisvai judėti profesiniais tikslais ir steigti verslą kitoje valstybėje narėje. Tačiau jie gali susidurti su darbo jėgos judumo kliūtimis, pavyzdžiui, sunkumais siekiant, kad jų profesinės kvalifikacijos būtų pripažintos, ypač jei valstybės narės reglamentuoja galimybę verstis tam tikromis profesijomis.

II 2005 m. ES priėmė direktyvą dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo. Ja siekiama neleisti valstybėms narėms nustatyti pernelyg griežtų sąlygų vienos ES valstybės narės piliečiams, norintiems verstis reglamentuojama profesija kitoje valstybėje narėje. Profesinių kvalifikacijų sistema taip pat siekiama užtikrinti, kad bet kurioje valstybėje narėje teikiamos paslaugos atitiktų tuos pačius visuomenės sveikatos ir saugos standartus. Ši direktyva buvo atnaujinta 2013 m. ir turėjo būti perkelta į nacionalinę teisę iki 2016 m.

III Tikrinome, ar Komisija veiksmingai užtikrino reglamentuojamų profesijų srityje dirbančių ES piliečių teisę laisvai judėti iš vienos valstybės narės į kitą profesiniais tikslais arba steigti įmones. Tikrinome, ar Komisija sėkmingai skatino valstybes nares mažinti reglamentuojamų profesijų skaičių ir koku mastu piliečiai naudojami sukurtomis sistemomis. Taip pat tikrinome, ar valstybės narės savo sistemas taikė veiksmingai, ir įvertinome į peržiūrėtą direktyvą įtrauktų naujų elementų naudingumą. Galiausiai nagrinėjome, ar Komisija veiksmingai koordinavo ir stebėjo valstybių narių pateiktus duomenis ir ar piliečiams buvo teikiama lengvai prieinama, išsami ir nuosekli informacija.

IV Tikimės, kad mūsų auditas padės įvertinti, kaip direktyva buvo taikoma piliečių labui, ir akcentuoti sritis, kuriose koordinavimas ir stebėseną galėtų būti patobulinti.

V Apskritai darome išvadą, kad profesinių kvalifikacijų pripažinimas Europos Sąjungoje yra esminis mechanizmas, bet jis naudojamas retai ir nenuosekliai. Mūsų nustatyti faktai buvo šie.

- Daugelį profesijų vis dar reglamentuoja valstybės narės, o mūsų skaičiavimai rodo, kad apie 6 % į kitą valstybę narę persikeliančių piliečių naudojami profesinių kvalifikacijų pripažinimo sistemomis. Didžiąjai daliai ES darbo jėgos judumo profesinių kvalifikacijų pripažinimas netaikomas.
- Direktyvos taikymas valstybėse narėse turi trūkumų. Jie daro tiesioginį poveikį piliečiams, norintiems verstis reglamentuojama profesija kitoje valstybėje narėje. Šie trūkumai, be kita ko, yra elektroninių procedūrų stygius ir valstybių narių taikomų mokesčių už pripažinimą skirtumai. Kai kurios institucijos reikalauja daugiau dokumentų ir atlieka daugiau patikrų, nei leidžiama pagal direktyvą, todėl prireikia daugiau laiko priimti sprendimą dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo. Šis laikas viršija maksimalų direktyvoje nustatytą laiką.
- Piliečiai ir institucijos 2013 m. peržiūrėtoje direktyvoje nustatytais naujomis priemonėmis, pavyzdžiui, Europos profesine kortele, galimybe iš dalies verstis tam tikra profesija arba taikyti bendruosius rengimo principus, plačiai nesinaudojo. Privalomas Vidaus rinkos informacinės sistemos naudojimas pranešant apie automatiškai pripažįstamas kvalifikacijas buvo teigiamas pokytis, nes pagerėjo įvairių valstybių narių kompetentingų institucijų keitimasis informacija. Tačiau apskritai naujosiomis priemonėmis praktiškai suteikta mažai pridėtinės vertės.
- Kompetentingos institucijos, pripažindamos profesines kvalifikacijas, neatsižvelgė į kitų valstybių narių Vidaus rinkos informacinėje sistemoje užkoduotus įspėjimus, net jei jie buvo pateikti dėl svarbių priežasčių, pavyzdžiui, dėl netinkamo elgesio, taikomų drausminių priemonių ar apkaltinamųjų nuosprendžių.
- Periodinis kvalifikacijų atnaujinimas automatinėje profesinių kvalifikacijų sistemoje yra svarbus žingsnis į priekį, tačiau procesas yra sudėtingas, ir Komisija nėra nustačiusi jokių terminų jam užbaigti.
- Komisija perkėlimo į nacionalinę teisę klausimus sprendė taikydama pažeidimo nagrinėjimo procedūras, tačiau tebėra direktyvos taikymo valstybėse narėse trūkumų.
- Piliečiams, norintiems verstis reglamentuojama profesija kitoje valstybėje narėje, teikiama informacija paprastai yra prieinama, tačiau dažnai nepatikima ir nenuosekli.

VI Remdamiesi šiomis išvadomis, Komisijai rekomenduojame užtikrinti:

- vienodą pripažinimo sistemos taikymą;
- įspėjimo mechanizmo integravimą į pripažinimo procedūrą;
- kasmetinį kvalifikacijų sąrašų atnaujinimą tam tikruose sektoriuose (išvardytuose direktyvos V priede), kuriuose profesinis pripažinimas gali būti automatinis, ir trumpesnį sprendimų dėl pripažinimo priėmimo terminą taikant automatinę sektorinių profesijų sistemą ir
- patikimą ir nuoseklią informaciją piliečiams.

Įvadas

Laisvas darbo jėgos bei paslaugų judėjimas ir įsisteigimo teisė

01 Sutartyje dėl ES veikimo garantuojamas laisvas darbo jėgos bei paslaugų judėjimas ir įsisteigimo laisvė ES bendrojoje rinkoje. Ja suteikiama galimybė visiems ES piliečiams, nepriklausomai nuo to, ar jie dirba pagal darbo sutartį (darbuotojai), ar savarankiškai, laisvai judėti iš vienos valstybės narės į kitą profesiniais tikslais arba steigti savo verslą. Šios teisės sudaro keturias pagrindines ES laisves (laisvas prekių, paslaugų, kapitalo ir darbo jėgos judėjimas).

02 Piliečiai gali susidurti su įvairiomis darbo jėgos judumo kliūtimis, viena iš jų – profesinių kvalifikacijų pripažinimo sunkumai¹. Kitos galimos kliūtys gali būti socialinės apsaugos sistemų skirtumai ir pensijų ar sveikatos draudimo sistemų nesuderinimas tarp valstybių narių.

Profesinių kvalifikacijų pripažinimas

03 Valstybės narės turi teisę nustatyti taisykles dėl galimybės verstis profesijomis. Kai konkrečioms profesijoms nustatomos taisyklės, šios profesijos vadinamos reglamentuojamomis profesijomis.

04 Profesinių kvalifikacijų pripažinimas (angl. *Recognition of Professional Qualifications*, RPQ) skirtas piliečiams, įgijusiems profesinę kvalifikaciją vienoje valstybėje narėje (kilmės šalyje) ir norintiems užsiimti reglamentuojama profesija kitoje valstybėje narėje (priimančiojoje šalyje). Kad galėtų verstis savo profesija, jų profesinės kvalifikacijos turi būti pripažintos priimančiojoje šalyje. Be šio pripažinimo jie vis tiek gali persikelti ir dirbti užsienyje, tačiau negali verstis savo numatyta profesija. Profesinių kvalifikacijų pripažinimo sąvoka skiriasi nuo akademinė kvalifikacijų pripažinimo sąvokos. Pastaroji, kuri reglamentuojama [Lisabonos konvencijoje](#), yra susijusi su švietimu ir teise studijuoti užsienyje ir būti pripažinta šių studijų atveju.

¹ [Audito Rūmų specialioji ataskaita 06/2018 dėl laisvo darbuotojų judėjimo.](#)

05 2005 m. rugsėjo mėn. Europos Parlamentas ir Taryba priėmė **RPQ direktyvą**, kuria buvo konsoliduota ankstesnė ES teisinė sistema. Joje apibrėžta sąvoka „reglamentuojama profesija“ ir nurodyti tam tikri reikalavimai, kurių valstybės narės turi laikytis vykdydamos RPQ procedūras, kad būtų skatinamas laisvas darbuotojų, įmonių ar paslaugų teikėjų judėjimas. Direktyva taikoma Europos ekonominei erdvei, kurią sudaro 27 ES valstybės narės, taip pat Islandija, Lichtenšteinas ir Norvegija. **1 diagramoje** parodytos judžiausios reglamentuojamos profesijos Europos Sąjungoje.

1 diagrama. 25 judžiausios reglamentuojamos profesijos Europos Sąjungoje, palyginti su bendru 27 valstybių narių kompetentingų institucijų deklaruotų sprendimų skaičiumi 2017–2021 m.

Slaugytojas	26 624
Vidurinės mokyklos mokytojas	25 707
Medicinos gydytojas	25 162
Slidinėjimo instruktorius	13 375
Kineziterapeutas	12 963
Gydytojas odontologas	11 291
Vaikų priežiūros darbuotojas	6 471
Slaugytojo padėjėjas ir sveikatos priežiūros padėjėjas	6 210
Veterinarijos gydytojas	5 553
Šakinių krautuvų operatorius	5 378
Pradinės mokyklos mokytojas	3 954
Kelionių gidas	3 205
Slidinėjimo ir (arba) kalnų, kanjonų, kalnų gidas	2 913
Vaistininkas	2 867
Vaikų darželio mokytojas ir (arba) ikimokyklinio ugdymo mokytojas, parengiamosios mokyklos mokytojas	2 795
Dailidė ir (arba) stalius	2 610
Architektas	2 137
Sporto instruktorius	2 096
Akušeris	2 015
Dailininkas ir (arba) dekoratorius	1 981
Statybų inžinierius	1 966
Suvirintojas ir (arba) plieno liejyklos darbininkas	1 901
Psichologas	1 894
Krovėjas	1 732
Advokatas ir (arba) baristeris, solisitorius	1 593

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis Komisijos 2023 m. spalio mėn. duomenimis.

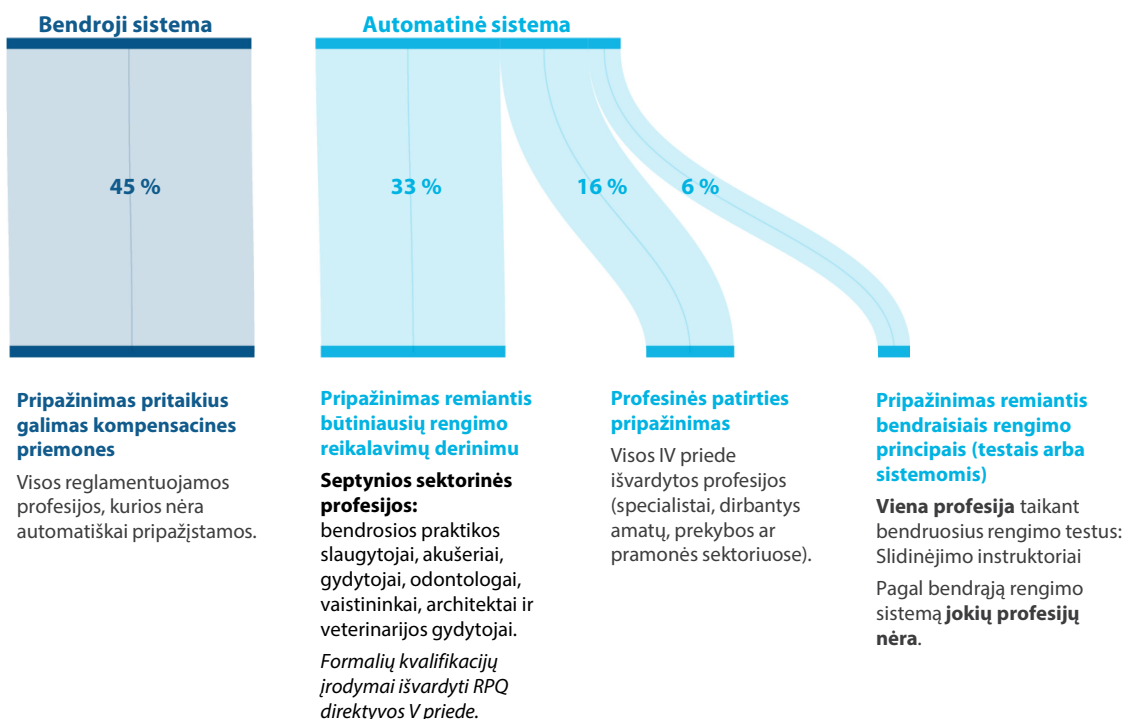
06 RPQ direktyva netaikoma:

- nereglamentuojamoms profesijoms priimančiojoje šalyje, net jei ta profesija reglamentuojama kilmės šalyje;
- veiklai ar profesijoms, susijusioms su valstybe ir viešosios valdžios funkcijų vykdymu, t. y. valstybės pareigūnais;
- notarams.

07 Yra dvi pagrindinės RPQ sistemos (žr. [2 diagramą](#)):

- automatinė sistema, apimanti trijų rūšių pripažinimą, taikoma 1) septynioms sektorinėms profesijoms; 2) slidinėjimo instruktoriams ir 3) amatų, prekybos ir pramonės sektorių profesijoms. Remiantis [1 diagramoje](#) pateiktais duomenimis, šios profesijos yra vienos iš judžiausių profesijų. Pagal automatinę sistemą, kompetentingos institucijos turėtų automatiškai tvirtinti paraiškas, nelygindamos kvalifikacijų su nacionaliniais reikalavimais, remdamosi piliečių pateiktais dokumentais;
- bendroji sistema taikoma visoms kitoms reglamentuojamoms profesijoms ir, skirtingai nei automatinės sistemos atveju, gali būti taikomos kompensacinės priemonės. Jas sudaro adaptacijos laikotarpis (per kurį galima verstis profesija, tačiau tik prižiūrint) arba kompetentingų institucijų nustatytas testas. Priimančiosios šalies kompetentingos institucijos kiekvienu konkrečiu atveju nusprendžia, ar reikia nustatyti kompensacines priemones. Kompensacinės priemonės gali būti taikomos tik tuo atveju, jei kilmės šalies ir priimančiosios šalies mokymai, susiję su ta pačia profesija, labai skiriasi ir šio skirtumo negali kompensuoti profesinė patirtis ar mokymasis visą gyvenimą.

2 diagrama. Automatinė ir bendroji RPQ sistemos Europos Sąjungoje (nuo 2016 m.)

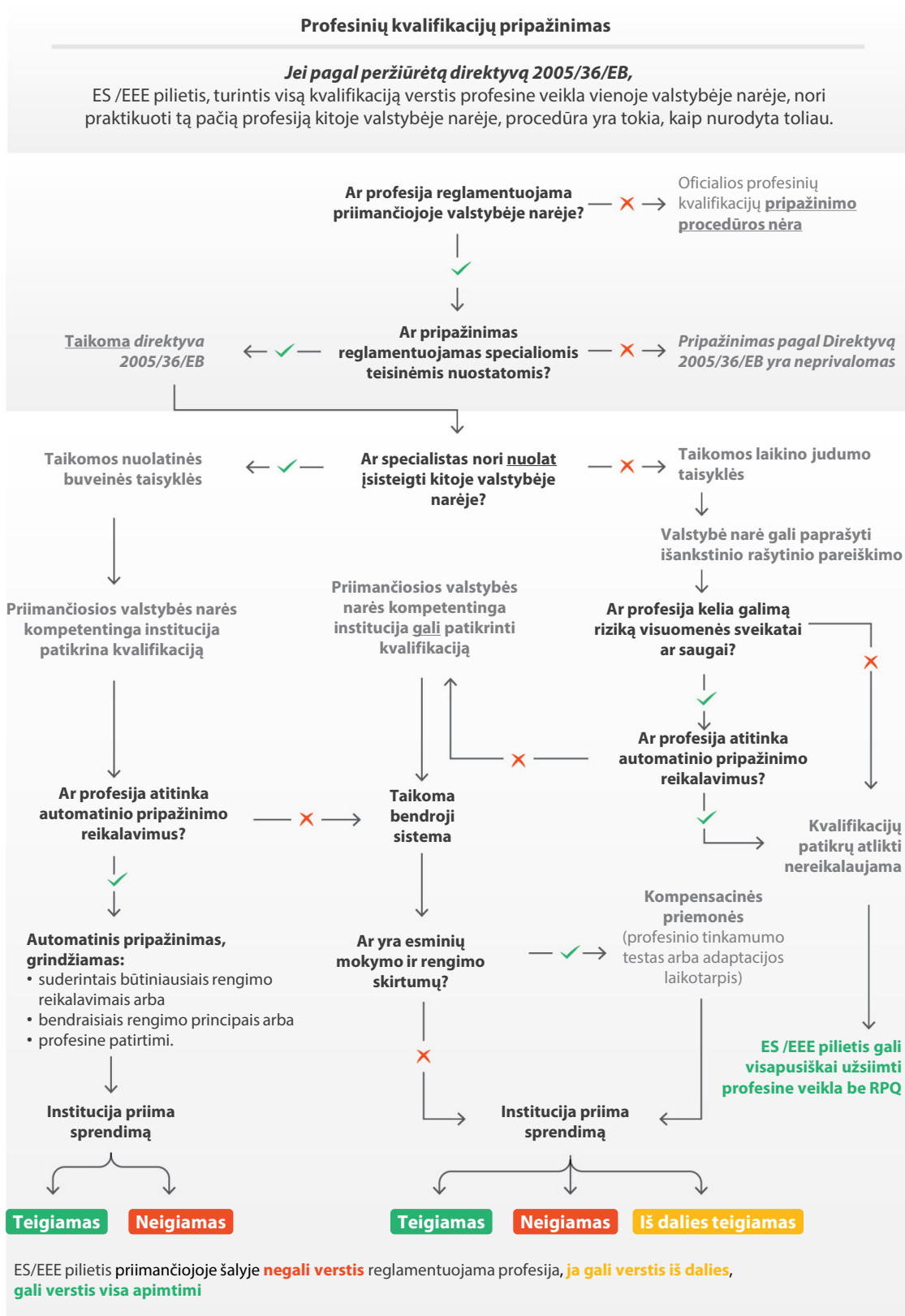
Pastaba: Procentinės dalys rodo RPQ sprendimų, priimtų pagal pripažinimo sistemą, dalį (bendroji sistema – 45 %, o automatinė sistema – 55 %).

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis RPQ direktyva ir Komisijos 2017–2021 m. duomenimis, gautais 2023 m. lapkričio mėn.

08 Piliečiai gali dirbti užsienyje laikinai arba nuolat. RPQ direktyvoje nustatyti skirtingi kiekvienam atvejui taikomi taisyklių rinkiniai. Iš esmės galimybė verstis reglamentuojamomis profesijomis laikino judumo tikslais turėtų būti paprastesnė. Šiais atvejais priimančiosios šalys gali prašyti piliečių deklaruoti savo ketinimą vykdyti veiklą toje šalyje prieš jiems ją pradėdant ir tam tikromis sąlygomis taip pat gali atlikti išankstines tų piliečių kvalifikacijos patikras.

09 3 diagramoje pavaizduotoje sprendimų priėmimo schemoje parodyta, kaip RPQ procedūra veikia. Pirmasis klausimas – ar profesija yra reglamentuojama, ar ne. Jei ji reglamentuojama ir reikalaujama pripažinti kvalifikacijas, sprendimų priėmimo schemoje nurodomi įvairūs etapai, po kurių kompetentinga institucija priima sprendimą. Šie sprendimų priėmimo proceso pagal RPQ direktyvą etapai pavaizduoti nurodant „taip“ (v) ir „ne“ (x).

3 diagrama. RPQ procedūros aprašymas, įskaitant galimus kompetentingų institucijų priimtus sprendimus

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis peržiūrėta RPQ direktyva.

10 Kiekvienais metais valstybės narės privalo skelbti RPQ sprendimus reglamentuojamų profesijų duomenų bazėje (RPD), kuri yra Komisijos prižiūrima IT priemonė, skirta piliečiams informuoti apie su RPQ susijusius klausimus. 2024 m. Komisija planuoja pradėti perkelti RPD pateiktą informaciją į Vidaus rinkos informacinę sistemą (IMI).

11 Praktiškai profesinių kvalifikacijų pripažinimas yra tik vienas procedūrinis žingsnis piliečiams, norintiems verstis reglamentuojama profesija užsienyje. Be to, gali būti reikalingas leidimas praktikuoti tam tikras profesijas (pavyzdžiui, sveikatos priežiūros profesijų atveju) arba leidimas užsiimti verslu (pavyzdžiui, amatų profesijų atveju). Šie aspektai RPQ direktyvoje nėra nagrinėjami. Tačiau valstybės narės tam tikroms profesijoms gali pasiūlyti visus aspektus apimančią procedūrą, į kurią įtrauktas tiek RPQ, tiek verslo leidimas arba leidimas praktikuoti profesiją.

12 2010 m. gegužės mėn. Komisijos pirmininko prašymu Mario Monti parengė [ataskaitą](#) dėl naujos bendrajai rinkai skirtos strategijos. Ataskaitoje padaryta išvada, kad valstybių narių abipusis profesinių kvalifikacijų pripažinimas turėtų būti išsamiau paašškintas, o valstybių narių lygmeniu vis dar nenorima pripažinti užsienyje įgytų kvalifikacijų. Jis pateikė dvi pagrindines rekomendacijas dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo: išplėsti automatinę sistemą ir didinti skaidrumą.

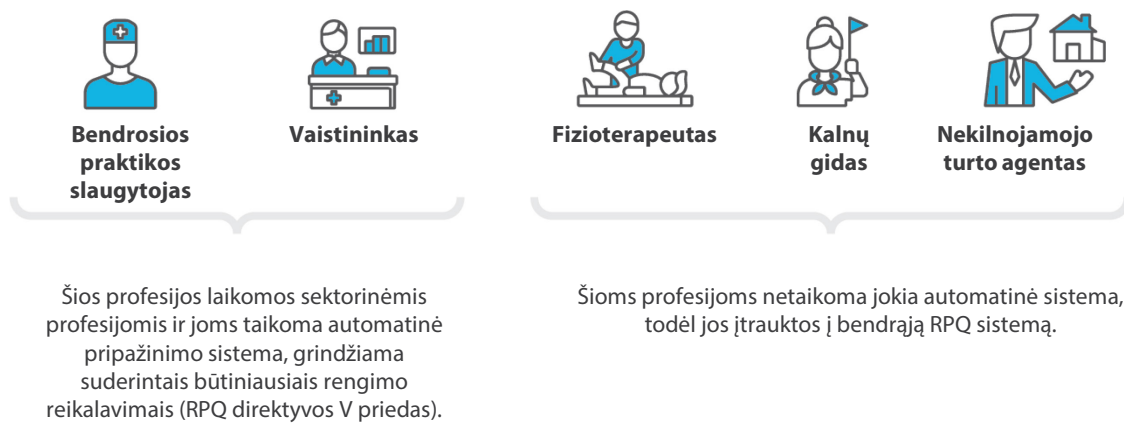
13 2013 m. lapkričio mėn. Europos Parlamentas ir Taryba peržiūrėjo RPQ direktyvą (pasinaudodami [direktyva 2013/55/ES](#)). Valstybės narės turėjo ją į savo nacionalinę teisę perkelti iki 2016 m. sausio mėn. Peržiūrėta RPQ direktyva apima šiuos toliau pateiktus elementus:

- dalinę galimybę vykdyti profesinę veiklą pagal Europos Teisingumo Teismo sprendimus². Tai leidžia piliečiams, turintiems teisę į ne visas reglamentuojamos profesijos dalis priimančiojoje valstybėje narėje, verstis šia profesija iš dalies;
- bendruosius rengimo principus (rengimo sistemas arba testus). Šie principai sudaro papildomą automatinę RPQ sistemą, be septynioms sektorinėms profesijoms skirtos sistemos. Šiuo metu ši papildoma sistema taikoma tik slidinėjimo instruktoriams (žr. [2 diagramą](#));

² 2006 m. sausio 19 d. sprendimas [byloje C-330/03](#) – hidraulinis inžinierius, papildytas 2013 m. birželio 27 d. sprendimu [byloje C-575/11](#) – fiziooterapeutas.

- privalomą Vidaus rinkos informacinės sistemos naudojimą pranešimams apie automatiškai pripažintus diplomus (direktyvos V priedas) ir bendradarbiavimo procedūras, t. y. Europos profesinę kortelę (EPC) ir įspėjimo mechanizmą;
- didesnį bendrų informacinių punktų valstybėse narėse vaidmenį, susijusį su RPQ, nustatant reikalavimą, kad jos savo interneto svetainėse teiktų būtiniausią elektroninę informaciją.
- EPC – visiškai elektroninė kvalifikacijų pripažinimo priemonė, tvarkoma per Vidaus rinkos informacinę sistemą ir skirta penkioms profesijoms (žr. **4 diagramą**).

4 diagrama. Penkios profesijos, atitinkančios reikalavimus Europos profesinei kortelei gauti

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis RPQ direktyva.

14 2024 m. balandžio mėn. Žako Deloro instituto pirmininkas Enrico Letta pristatė ataskaitą, kurios paprašė Europos Vadovų Taryba, „*Much more than a market*“ („Daug daugiau nei rinka“). Ataskaitos tikslas – konkrečiais pasiūlymais prisidėti prie svarstymų dėl bendrosios rinkos ateities. Joje raginama išplėsti automatinio profesinių kvalifikacijų pripažinimo sistemos taikymą ir peržiūrėti profesinio reglamentavimo poreikį ir mastą. Joje prašoma, kad ES aktyviai skatintų abipusį farmacijos profesijų profesinių kvalifikacijų pripažinimą, kaip bendrosios rinkos dalį, siekiant stiprinti sveikatą ir galimybes gauti vaistų.

Funkcijos ir atsakomybė

15 Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ generalinis direktoratas (GROW GD) yra atsakingas už daugumą vidaus rinkos temų, įskaitant RPQ. Jis inicijuoja pasiūlymus dėl RPQ ir užtikrina, kad direktyvos būtų laiku įtrauktos į valstybių narių teisę, taip pat užtikrina jų įgyvendinimą. Jei valstybė narė to nepadaro, Komisija gali imtis tinkamų vykdymo užtikrinimo veiksmy.

16 GROW GD turi papildomų pareigų:

- koordinuoti politikos sritį ir pirmininkauti koordinatorių grupei, kurią sudaro po vieną kiekvienos valstybės narės nacionalinį koordinatorių, kuris turi RPQ srities ekspertinių žinių, ir kurios kiekvienas narys yra atsakingas už vienodo RPQ direktyvos taikymo skatinimą ir visos susijusios informacijos rinkimą;
- stebėti sistemą, pavyzdžiui, remiantis valstybių narių informacija apie reglamentuojamų profesijų duomenų bazę, taip pat valstybių narių kas antrus metus teikiamomis ataskaitomis su pagrindiniais statistiniais ir proporcingumo duomenimis, įskaitant tai, kodėl jos reglamentuoja tam tikras profesijas;
- priimti deleguotuosius aktus (pavyzdžiui, dėl RPQ direktyvos V priedo, kuriame išvardyti automatinės sistemos formalios kvalifikacijos įrodymai, atnaujinimo) ir įgyvendinimo aktus, kuriais paaiškinami tam tikri su RPQ susiję aspektai, pavyzdžiui, Europos profesinės kortelės išdavimo procedūra;
- kas penkerius metus teikti RPQ direktyvos įgyvendinimo ataskaitas;
- teikti ir prižiūrėti IT priemones (reglamentuojamų profesijų duomenų bazę, kuri netrukus bus perkelta į Vidaus rinkos informacinę sistemą, ir portalą „Your Europe“), kad piliečiai galėtų susipažinti su informacija apie RPQ. GROW GD remiasi valstybių narių pateikta su turiniu susijusia informacija.

17 Valstybės narės ne tik tvarko profesinių kvalifikacijų pripažinimo paraiškas, bet ir vykdo šias pareigas:

- skiria nacionalinį koordinatorių, priklausantį koordinatorių grupei;
- kas antrus metus teikia Komisijai ataskaitas (žr. 16 dalies antrą įtrauką);
- teikia Komisijai reglamentuojamų profesijų sąrašą ir užpildo reglamentuojamų profesijų duomenų bazę;
- bendradarbiauja su kitomis valstybėmis narėmis ir Komisija per Vidaus rinkos informacinę sistemą;
- remia ir informuoja piliečius pripažinimo procedūros metu.

Audito apimtis ir metodas

18 Tikrinome, ar Komisija veiksmingai užtikrino reglamentuojamų profesijų srityje dirbančių ES piliečių teisę laisvai judėti iš vienos valstybės narės į kitą profesiniais tikslais. Visų pirma tikrinome, ar:

- Komisija sėkmingai skatino valstybes nares mažinti reglamentuojamų profesijų skaičių ir ar piliečiai plačiai naudojami RPQ sistemomis;
- valstybės narės RPQ sistemą taikė veiksmingai ir piliečių labui;
- buvo faktiškai naudojami nauji elementai, kuriais siekiama palengvinti pripažinimą peržiūrėtoje direktyvoje;
- Komisija veiksmingai koordinavo ir stebėjo valstybių narių pateiktus statistinius bei kitus duomenis ir sprendė su RPQ direktyvos perkėlimu į nacionalinę teisę susijusius klausimus valstybėse narėse;
- Komisija ir valstybės narės piliečiams teikė lengvai prieinamą, išsamią ir nuoseklią informaciją apie RPQ.

19 Mūsų auditas apėmė laikotarpį nuo 2013 m., kai buvo peržiūrėta RPQ direktyva, iki naujausių pokyčių, susijusių su 2023-aisiais – Europos įgūdžių metais. Mūsų pagrindinis audituojamas subjektas buvo Komisija, visų pirma GROW GD. Taip pat surengėme interviu su EMPL GD ir Eurostato, Europos oficialios statistikos generalinio direktorato, atstovais.

20 Daugiausia dėmesio skyrėme keturioms profesijoms: bendrosios praktikos slaugytojų, vidurinės mokyklos mokytojų, dailidžių ir (arba) stalių ir statybos inžinierių. [Europos darbo institucijos ataskaitose](#) nustatyta, kad šioms profesijoms būdingas (labiausiai) plačiai paplitęs darbo jėgos trūkumas Europos Sąjungoje. Be to, jos yra vienos iš 25 judžiausių profesijų (žr. [1 diagramą](#)) ir apima visas RPQ sistemas (žr. [3 diagramą](#)), įskaitant konkrečias priemones, pavyzdžiui, Europos profesinę kortelę ir galimybę iš dalies verstis tam tikra profesija (žr. [13 dalį](#)). Taip pat atsižvelgėme į naujausius pokyčius šioje srityje, pavyzdžiui, reglamentuojamų profesijų duomenų bazės įtraukimą į Vidaus rinkos informacinę sistemą.

21 Šio audito tikslais apsilankėme keturiose valstybėse narėse (Austrijoje, Belgijoje, Čekijoje ir Liuksemburge), kur susitikome su 21 nacionalinės ar regioninės institucijos, atsakingos už keturias įimtą įtrauktas profesijas, atstovais (žr. [I priedą](#)) ir nacionaliniais už RPQ direktyvą atsakingais koordinatoriais. Valstybių narių atranka daugiausia buvo grindžiama RPQ sprendimų ir deklaracijų (dėl ketinimo laikinai teikti paslaugas) skaičiumi, taip pat geografine pusiausvyra. Šių keturių valstybių narių interneto svetainėse atlikome nuodugnius testus, kad patikrintume piliečiams teikiamos informacijos apie RPQ patikimumą, prieinamumą ir išsamumą.

22 Be to, visose 27 valstybėse narėse atlikome apklausą su 3 100 valstybių narių įstaigų, kurias Komisija užregistravo kaip kompetentingas institucijas Vidaus rinkos informacinės sistemos profesinių kvalifikacijų modulyje. Į apklausos klausimus atsakė beveik 850 institucijų (27 %). Kiekvienos valstybės narės atsakymų lygis pateiktas [II priede](#). Mūsų apklausos rezultatai atskleidžiami kaip atvirieji duomenys, prieinami internete ir skelbiami anonimiškai.

23 Be to, surengėme interviu su Europos darbo institucijos (EDI) ir Europos profesinio mokymo plėtros centro (*Cedefop*), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto (EESRK), Europos lyčių lygybės instituto (EIGE) ir Europos ombudsmeno ([III priedas](#)) atstovais.

24 Mes nenagrinėjome:

- RPQ procedūrų piliečiams, įgijusiems kvalifikacijas už ES ribų;
- akademinį kvalifikacijų pripažinimo sistemos.

25 Šia specialiąja ataskaita siekiama nustatyti, ar RPQ direktyva buvo veiksmingai taikoma piliečių naudai, ir prisidėti prie šios politikos srities analizės, ypač atsižvelgiant į [2023-uosius – Europos įgūdžių metus](#).

Pastabos

Reglamentuojamų profesijų skaičius Europos Sąjungoje tebėra didelis, o ES profesinių kvalifikacijų pripažinimo sistemos naudojamos retai

26 Valstybės narės gali nustatyti taisykles, pagal kurias būtų galima verstis tam tikromis profesijomis. Nors reglamentavimas netrukdo piliečiams dirbti kitoje valstybėje narėje, būtinybė gauti profesinių kvalifikacijų pripažinimą gali būti kliūtis, jei piliečiai nori vykdyti savo veiklą kitoje valstybėje narėje. Jei jie tokio pripažinimo negauna, jie gali būti priversti ieškoti jų kvalifikacijų neatitinkančio alternatyvaus darbo ir galbūt uždirbti mažiau.

27 2012–2014 m. Europos Vadovų Taryba nustatė, kad profesijų reglamentavimas yra kliūtis vidaus rinkai, ir [paprašė](#) valstybių narių sumažinti reglamentuojamų profesijų skaičių ir pašalinti nereikalingas ar neproporcingas kliūtis dirbti pagal reglamentuojamas profesijas. 2012 m. Europos Parlamentas [paragino](#) Komisiją nustatyti sritis, kuriose valstybės narės neproporcingai blokuoja galimybę verstis reglamentuojamomis profesijomis.

Komisijos veiksmai, kuriais valstybės narės skatinamos mažinti reglamentuojamų profesijų skaičių, neduoda rezultatų

28 Pripažindami, kad kiekvienos profesijos reglamentavimo lygis valstybėse narėse gali skirtis, manėme, jog įsitikinsime, kad Komisija savo veiksmais skatina valstybes nares mažinti reglamentuojamų profesijų skaičių ir kad piliečiai naudojami RPQ sistemomis, kad jų profesinės kvalifikacijos būtų pripažintos.

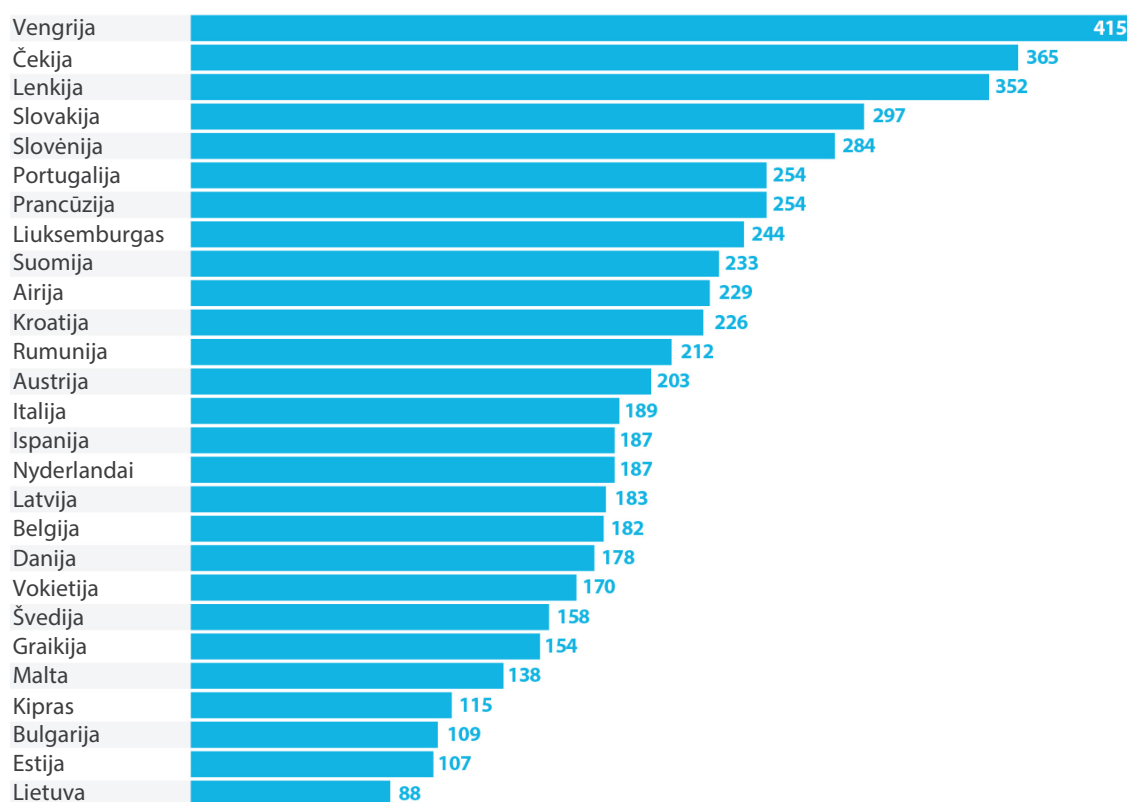
29 2014 m. Komisija atliko tarpusavio vertinimą, kad paskatintų valstybes nares tinkamai įvertinti profesijų reglamentavimo priežastis. Valstybių narių tikslas buvo įvertinti savo vykdomą profesijų reglamentavimą ir taip sumažinti reglamentuojamų profesijų skaičių. Valstybės narės iki 2016 m. Komisijai turėjo pateikti nacionalinius veiksmų planus.

30 Remdamasi šiuo vertinimu ir vykdydama Europos semestro procesą, Komisija 2017, 2018 ir 2019 m. paskelbė šešias konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas dėl reglamentuojamų profesijų dviem valstybėms narėms – Austrijai ir Liuksemburgiui.

31 Tačiau, nepaisant šių pastangų, nustatėme, kad padėtis pablogėjo. Iš bendrų duomenų apie profesijas, kurios reglamentuojamos valstybėse narėse, matyti, kad bendras skaičius padidėjo nuo maždaug 5 400 (2016 m.) iki maždaug 5 700 2023 m. (vidurkis kiekvienoje valstybėje narėje – 212 reglamentuojamų profesijų).

32 Be to, remiantis šiais duomenimis, 2023 m. reglamentuojamų profesijų skaičius ES darbo rinkoje valstybėse narėse ir toliau labai skyrėsi. Pavyzdžiui, Vengrijoje reglamentuojama beveik penkis kartus daugiau profesijų nei Lietuvoje (415, palyginti su 88 profesijomis), žr. *5 diagramą*.

5 diagrama. Reglamentuojamų profesijų skaičius kiekvienoje valstybėje narėje 2023 m.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis reglamentuojamų profesijų duomenų baze.

33 Nepaisant veiksmų, susijusių su (reglamentavimo) apribojimo rodiklių rengimu, Komisija neįvertino šios priemonės rezultaty, t. y. dėl kiek profesijų reglamentavimas buvo panaikintas. Vieninteliai įrodymai, kuriuos galėjome surinkti, buvo bendro reglamentuojamų profesijų skaičiaus palyginimas remiantis i) 2016 m. Europos Komisijos finansuotu tyrimu, ii) 2019 m. Parlamento tyrimu ir iii) 2023 m. gruodžio mėn. reglamentuojamų profesijų duomenų bazėje išvardytų reglamentuojamų profesijų bendru skaičiumi.

34 2018 m. buvo priimta [Proporcingumo direktyva](#), kuria papildoma RPQ direktyva. Ja valstybės narės įpareigotos siūlant naujas reglamentuojamas profesijas arba iš dalies keičiant reikalavimus esamoms profesijoms, nustatyti proporcingais kriterijais grindžiamus poveikio vertinimus. Visos keturios mūsų apilankytos valstybės narės buvo atlikusios proporcingumo testus. Tačiau vertinimo netikrino išorės įstaiga, išskyrus Liuksemburgą, žr. [1 langelį](#).

1 langelis

Geroji praktika Liuksemburge: Valstybės Taryba atlieka tam tikrą vaidmenį vertinant teisės aktų proporcingumą

Valstybės Taryba yra konstitucinė institucija, nepriklausanti Liuksemburgo vyriausybei. Ji teikia ataskaitas arba nuomones dėl visų vyriausybės ir parlamento įstatymų ir kitų teisės aktų projektų. Liuksemburge pradėjus taikyti privalomą teisės aktų proporcingumo testą, Valstybės Taryba paprašė prie vertinti siunčiamų teisės aktų projektų pridėti proporcingumo testą.

2022 ir 2023 m. Valstybės Taryba dėl nepatenkinamų proporcingumo testų užblokavo du naujus Liuksemburgo teisės aktus dėl galimybės verstis sveikatos priežiūros profesijomis.

35 Tokia nepriklausoma trečiosios šalies atliekama peržiūra nėra reikalavimas, kylantis iš Proporcingumo direktyvos arba RPQ direktyvos. Tačiau manome, kad tai naudinga siekiant išvengti pernelyg didelio reglamentavimo valstybėse narėse.

Įvertinta, kad ES profesinių kvalifikacijų pripažinimo sistema naudojama tik maždaug 6 % ES judumo atvejų

36 Mūsų mainų su Eurostatu, *Cedefop* ir GROW GD metu paaiškėjo, kad nėra rengiama jokių konkrečių statistinių duomenų apie RPQ sistemų naudojimą, palyginti su bendru piliečių, susijusių su judumu Europos Sąjungoje, skaičiumi. Gavome duomenų apie i) imigraciją pagal amžiaus grupes ir pilietybę, t. y. ES asmenis, persikėlusius į kitą valstybę narę, kuriems yra 20–64 m., ir ii) bendrą RPQ sprendimų, kuriuos kompetentingos institucijos deklaravo pagal reglamentuojamų profesijų duomenų bazę, skaičių. Remdamiesi šiais 2017–2019 m. laikotarpio duomenimis, apskaičiavome, kad RPQ sprendimai turėjo įtakos maždaug 6 % 20–64 m. amžiaus ES piliečių, kurie persikėlė į kitą valstybę narę (t. y. maždaug 141 000 deklaruotų RPQ sprendimų, palyginti su bendru 2 256 000 persikėlusiu ES asmenų skaičiumi). Mūsų įvertinimas grindžiamas turimais duomenimis ir jiems būdingais apribojimais, susijusiais su, pavyzdžiui, darbingo amžiaus žmonėmis, potencialiai įskaitant studentus, į ankstyvą pensiją išėjusius asmenis arba darbo rinkoje neaktyvius asmenis.

37 Šiuo metu Komisija neturi duomenų, pagal kuriuos būtų galima įvertinti, kiek profesinę kvalifikaciją turinčių ES piliečių persikėlė į priimančiąją šalį, tačiau joje savo profesija nesiverčia, nes jų kvalifikacija nebuvo pripažinta. Taip pat nėra jokios informacijos, pavyzdžiui, remiantis apklausa, iš kurios būtų matyti, kiek piliečių nusprendė nepersikelti į kitą šalį dėl sunkumų, susijusių su jų kvalifikacijų pripažinimu. Šios duomenų spragos labai trukdo visapusiškai įvertinti, kaip veiksmingai ES užtikrina reglamentuojamų profesijų srityje dirbančių piliečių teisę laisvai judėti iš vienos valstybės narės į kitą dėl profesinių priešasčių arba jose steigti savo verslą.

Direktyvos dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo taikymas vis dar turi trūkumų

Elektroninių procedūrų stygius

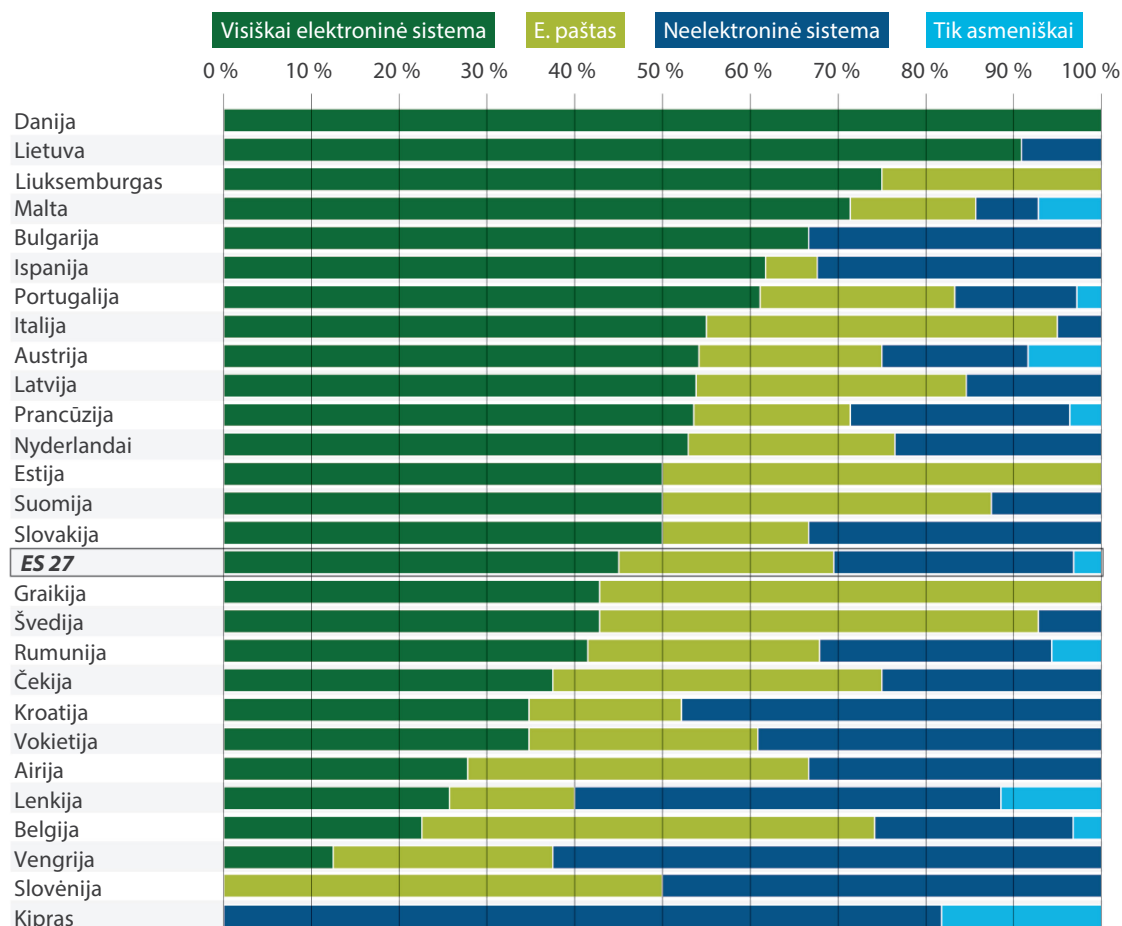
38 Pagal direktyvą, valstybės narės turi užtikrinti, kad piliečiai, norintys, kad jų profesija būtų pripažinta užsienyje, turėtų galimybę naudotis internetine procedūra. [Bendrijų skaitmeninių vartų \(SDG\) reglamentu](#) sustiprinama ir paaiškinama valstybių narių pareiga turėti e. RPQ procedūras. SDG reglamento įgyvendinimo terminas valstybėms narėms buvo 2023 m. gruodžio 31 d. Tuo metu, kai 2023 m. birželio mėn. – 2023 m. spalio mėn. atlikome darbą vietoje, dauguma mūsų aplankytų valstybių narių šio reikalavimo dar nebuvo įgyvendinusios. Už SDG reglamento įgyvendinimą atsakingos valstybės narės.

39 [Paslaugų direktyvos įgyvendinimo vadove](#)³ pateikiama elektroninės procedūros apibrėžtis: tai turėtų sudaryti sąlygas struktūrizuotai užbaigti visus etapus naudojant vieną paslaugų kanalą. Procedūra, pagal kurią reikalaujama, kad piliečiai pateiktų fizinį dokumentą (reikalaujama, kad naudotojas atsisiųstų formą, kuri turi būti atspausdinta, užpildyta ranka, nuskenuota, įkelta ir pridėta prie elektroninio laiško, skirto atitinkamoms institucijoms pateikti), neatitinka šio standarto, taigi ir reikalavimo, kad procedūra būtų visiškai elektroninė.

³ Direktyva 2006/123/EB.

40 Atlikdami apklausą nagrinėjome įvairius būdus, kaip piliečiai galėtų teikti RPQ paraiškas, žr. **6 diagramą**. Iš gautų atsakymų matyti, kad didžioji dauguma kompetentingų institucijų daugumoje valstybių narių vis dar rengia visiškai elektronines procedūras. Tik Danijos ir Estijos kompetentingos institucijos teigė, kad visoms reglamentuojamoms profesijoms jos leido atlikti visiškai internetines procedūras arba naudotis e. paštu neprašant papildomų fizinių dokumentų. Tačiau atsakymų lygis buvo palyginti žemas (atitinkamai 13 % ir 33 %, žr. **1 priedą**). Priešingai, Kipras (į apklausos klausimus atsakė 36 % kompetentingų institucijų) visada prašo fizinių dokumentų, o kartais reikalauja, kad piliečiai fiziškai atvyktų į instituciją, kuri sprendžia dėl jų profesinių kvalifikacijų pripažinimo.

6 diagrama. Respondentų atsakymai dėl elektroninių procedūrų valstybėse narėse dalies 2023 m. rugsėjo mėn.

Pastaba: Tamsiai žalia spalva rodo, kad laikomasi RPQ direktyvos ir SDG reglamento. Šviesiai žalia spalva rodo, kad laikomasi tik RPQ direktyvos. Tamsiai mėlyna ir šviesiai mėlyna spalva rodo, kad RPQ direktyvos ir SDG reglamento nesilaikoma.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis apklausos 7 ir 7.1 klausimais.

41 Praktika valstybėse narėse, kurias apėlankėme, labai skyrėsi. **2 langelyje** pateikta pavyzdėių, įskaitant atvejus, kai nustatėme, kad Čekija ir Liuksemburgas nesilaiko direktyvos reikalavimų.

2 langelis

Elektroninių RPQ procedūrų prieinamumas atrinktomis profesijoms: dailidei, statybos inėinieriui ir vidurinės mokyklos mokytojui

Valstybė narė	Atitinka reikalavimus?	Aprašymas
Austrija	Taip	Yra sukurtos specialios interneto platformos arba galima siųsti standartinius e. laiškus nereikalaujant pateikti popierinių dokumentų.
Belgija	Taip	Yra sukurtos specialios interneto platformos arba galima siųsti standartinius e. laiškus nereikalaujant pateikti popierinių dokumentų.
Čekija	Ne	Duomenų langelis ir patvirtinti elektroniniai parašai leidžiami, tačiau reikia papildomų administracinių procedūrų (nueiti į ambasadą ne Čekijos gyventojams arba užpildyti popierinius e. parašui reikalingus dokumentus).
Liuksemburgas	Ne	Visos institucijos naudojosi interneto platformomis arba e. paštu, o viena institucija paprašė paštu pateikti trūkštamus dokumentus. Laikino judumo atveju viena institucija paprašė e. parašo, kaip tai buvo Čekijoje.

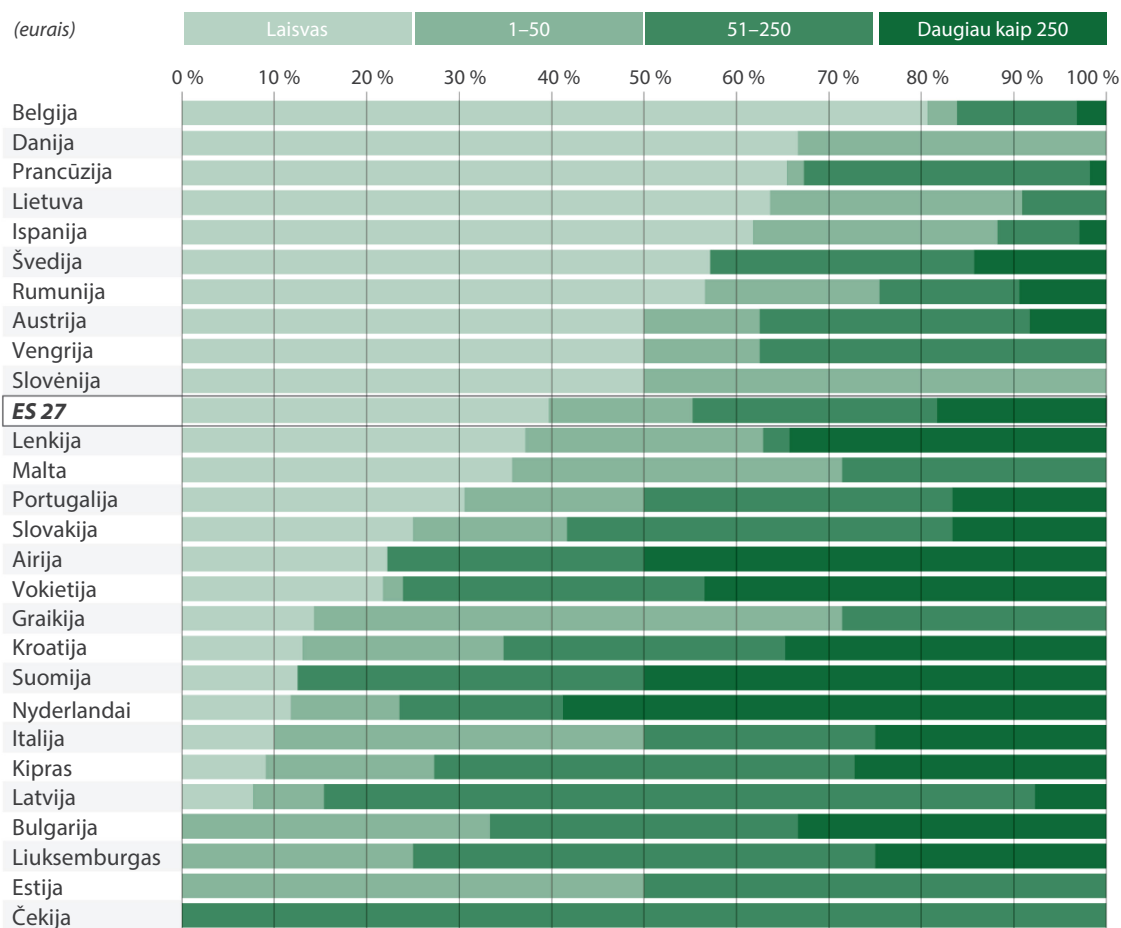
Pastaba: Mūsų analizė neapima bendrosios praktikos slaugytojų, nes jie visada gali naudotis Europos profesine kortele, kuri yra visiškai elektroninė.

Mokesčiai už profesinių kvalifikacijų pripažinimą valstybėse narėse labai skiriasi ir yra nepakankamai pagrįsti

42 Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos ir Europos Parlamento politikos skyriaus atliktais tyrimais nustatyta, kad mokesčiai, taikomi piliečiams už RPQ, yra viena iš kliūčių laisvam kvalifikuotų darbuotojų judėjimui. Koordinatorių grupės patvirtintame [elgesio kodekse](#) dėl RPQ procedūrų nurodyta, kad apie RPQ mokesčius piliečiams turėtų būti pranešama skaidriai ir jie neturėtų viršyti kompetentingos institucijos patirtų išlaidų.

43 Mūsų apklausa leido mums nustatyti piliečiams taikomų mokesčių už RPQ procedūrą lyginamąjį dydį, žr. [7 diagramą](#).

7 diagrama. Vidutinis mokestis, imamas už kiekvieną paraišką

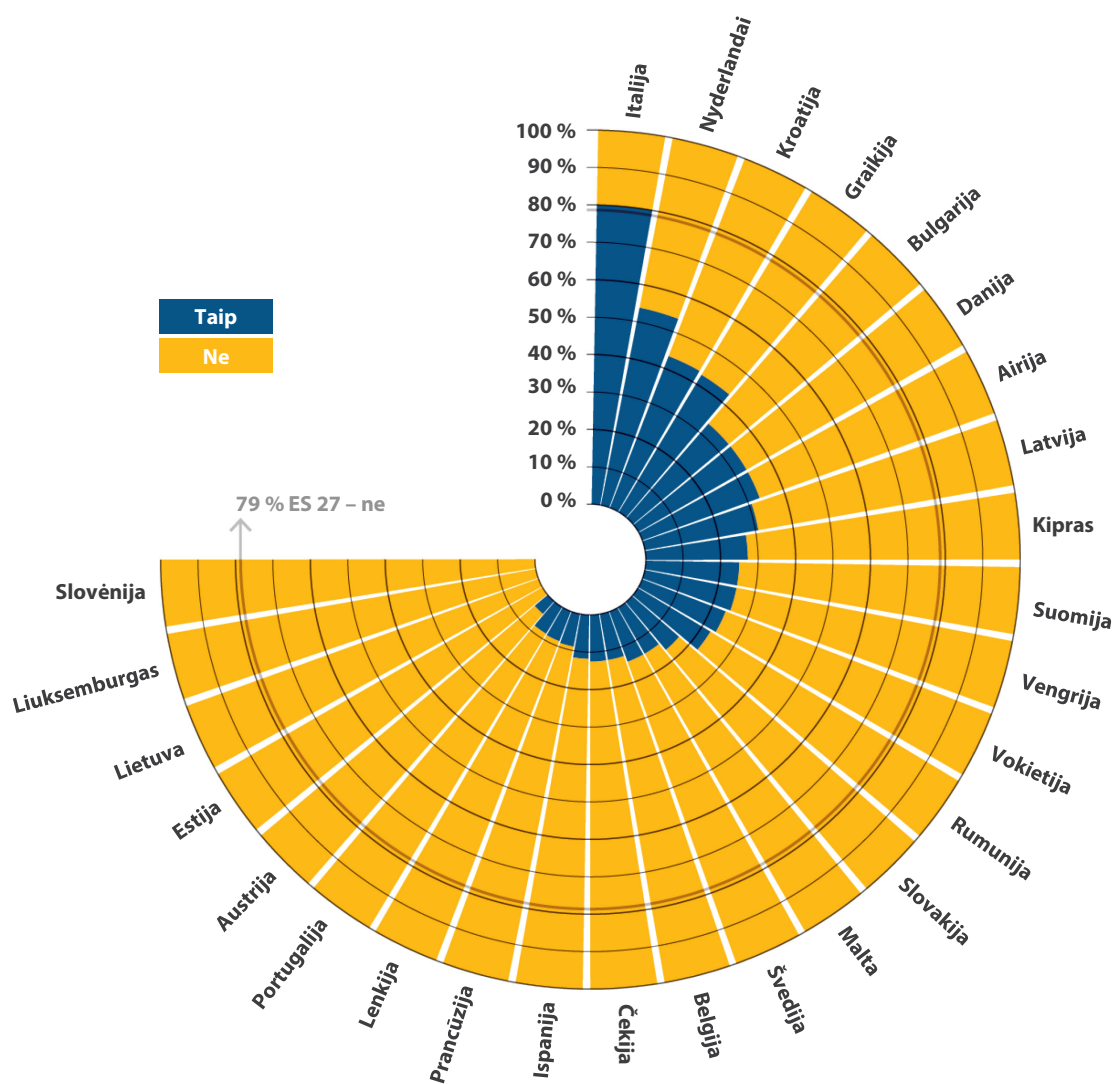

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis apklausos 5 klausimu.

44 Remdamiesi atsakymais pažymėjome, kad mokesčiai valstybėse narėse ir kompetentingose institucijose labai skyrėsi (nuo 0 eurų tam tikroms profesijoms iki 17 500 eurų pilotams vienoje valstybėje narėje). Belgijoje dauguma RPQ procedūrų yra nemokamos (81 % atvejų). Tai patvirtinome per vizitą Belgijoje, kur septynios iš aštuonių kompetentingų institucijų, su kuriomis susitikome, nerinko mokesčių už profesinių kvalifikacijų pripažinimo paraišką.

45 Galiausiai, didelė dalis mūsų apklausoje dalyvavusių kompetentingų institucijų (beveik 80 %) negalėjo paaiškinti pareiškėjams taikomų mokesčių pagrindo, žr. **8 diagramą**. Iš tų respondentų, kurie teigė, kad žino apie apytiksles administracines išlaidas, 12 % respondentų atsakė, kad taikomas mokestis yra didesnis už patirtas išlaidas.

8 diagrama. Kompetentingos institucijos, kurios praneša, kad žino apie savo faktines administracines išlaidas, susijusias su RPQ paraiška

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis apklausos 6 klausimu.

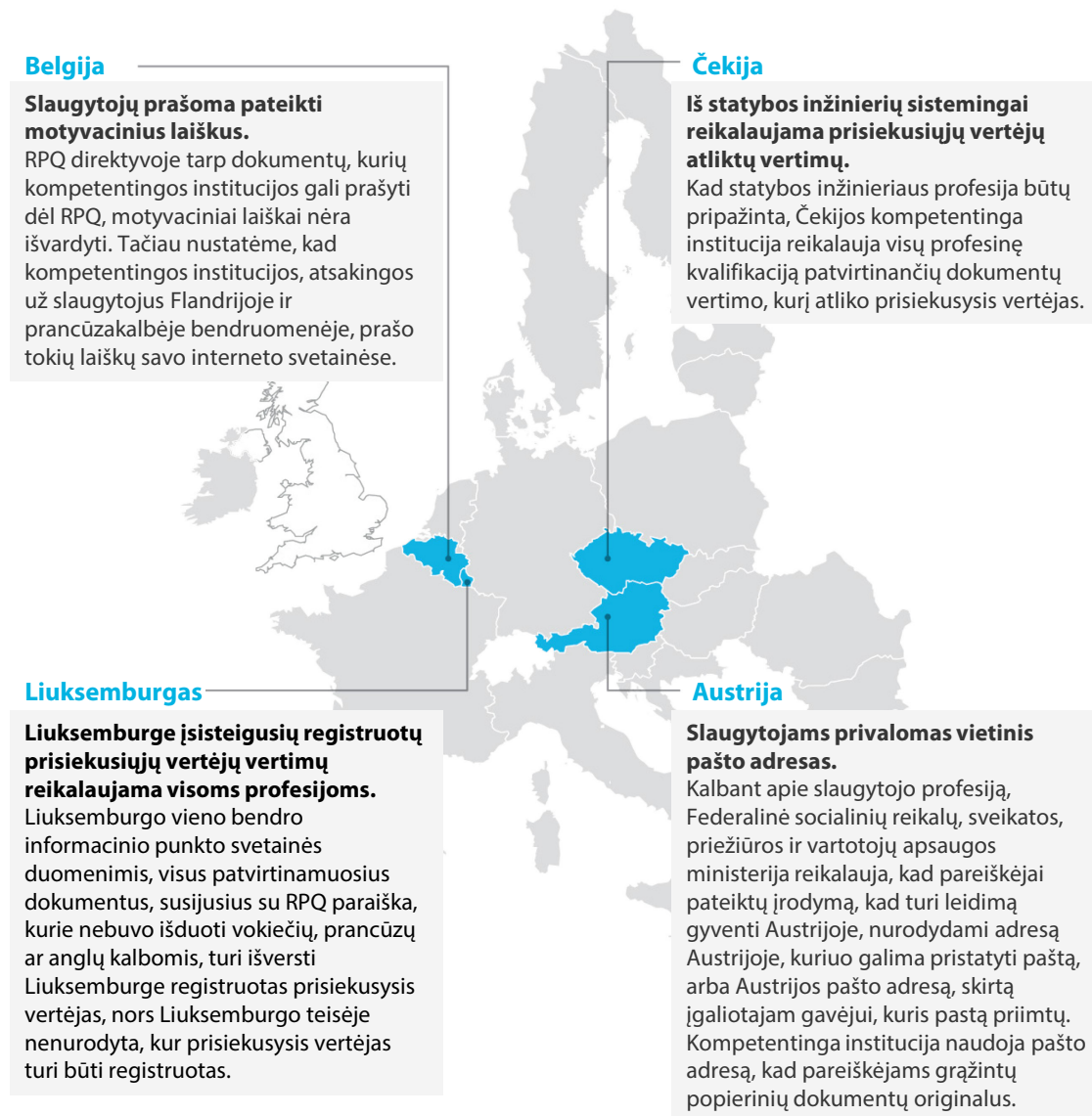
46 Institucijos, su kurių atstovais susitikome visose keturiose mūsų aplankytose valstybėse narėse, pateikė mums informacijos apie mokesčius, taikomus už paraiškas, tačiau liko neaišku, koku pagrindu mokesčiai buvo apskaičiuoti. Nė viena institucija negalėjo nustatyti faktinių išlaidų, kurias jų administracija patyrė vykdydama RPQ procedūrą.

Kartais prašoma daugiau dokumentų, nei reikalaujama

47 RPQ direktyvoje išvardyti dokumentai, kurių kompetentingoms institucijoms leidžiama prašyti iš piliečių per RPQ procedūrą, tiek dėl nuolatinės buveinės, tiek dėl laikino judumo, jei taikomos patikros. Pertekliniai dokumentų prašymai yra papildoma administracinė našta pareiškėjams. Atlikdami auditą keturiose aplankytose valstybėse narėse nagrinėjome tai, ko buvo prašyta kiekvienoje jų interneto svetainėje paraiškų teikimo procedūros metu, ir tai, kaip tai atitiko direktyvą.

48 Trijose iš keturių valstybių narių (Austrijoje, Čekijoje ir Liuksemburge) nustatėme elgesio kodekso nesilaikymo atvejų, susijusių su dokumentais, kurių gali prašyti institucijos. Belgijos atvejis gali būti laikomas neatitinkančiu direktyvos, žr. [9 diagramą](#).

9 diagrama. Dokumentų reikalavimų, be tų, kurie yra nustatyti direktyvoje ir (arba) elgesio kodekse, pavyzdžiai

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis vizitais vietoje ir patikromis valstybių narių interneto svetainėse.

Kompensacinės priemonės tebėra neproporcingos

49 Kompensacinės priemonės gali apimti adaptacijos laikotarpį arba testą (žr. **07** dalį). Iš esmės piliečiams turėtų būti leidžiama pasirinkti kompensacinės priemonės rūšį. Tačiau direktyvoje leidžiama taikyti nukrypti leidžiančias nuostatas, pavyzdžiui, reikalavimą turėti nacionalinės teisės žinių, kurios turi būti esminis ir nuolatinis profesinės veiklos aspektas ir būtinos konsultacijoms ar pagalbai teikti (pavyzdžiui, advokatų atveju).

50 Mūsų 2017–2021 m. reglamentuojamų profesijų duomenų bazės analizė parodė, kad maždaug 35 000 RPQ sprendimų, kuriuos priėmė valstybių narių institucijos, apėmė kompensacines priemones. Tai sudaro 17 % visų sprendimų.

51 Taipogi, atsakydamos į mūsų apklausą, apie 250 kompetentingų institucijų (30 %) pareiškė paprašiusios, kad pareiškėjams būtų taikomos kompensacinės priemonės. Daugiau kaip 50 % iš jų (130) nurodė, kad neleido pareiškėjui pasirinkti kompensacinių priemonių. Daugiau kaip 70 % šių institucijų, taikančių kompensacines priemones, pareiškė, kad norint verstis profesija yra reikalaujama turėti valstybės narės teisės žinių. Iš apklausos atsakymų taip pat matyti, kad šis reikalavimas buvo plačiai taikomas, pavyzdžiui, masažo terapeutams, apsaugos darbuotojams ar nardytojams.

52 Taip pat analizavome, ar mūsų aplankytose valstybėse narėse kompensacinės priemonės mūsų nagrinėjamos profesijoms buvo teisingai taikomos. Keturiuose valstybėse narėse, kurias apėmėme šio audito tikslais, nustatėme skirtingą praktiką. Žr. [3 langelį](#).

3 langelis

Kompensacinių priemonių naudojimo pavyzdžiai

Dailidės /staliaus profesija Čekijoje ir Belgijoje

Čekija ir Belgija (Valonija ir Briuselio sostinės regionas) nereikalauja, kad kompensacinės priemonės būtų pritaikytos dailidėms / staliams. Ši praktika padeda pareiškėjams, nes RPQ procesas yra sklandesnis. Institucijos, su kurių atstovais susitikome, RPQ direktyvos taisykles taikė pareiškėjams palankiausiu būdu.

Statybų inžinieriaus profesija Austrijoje ir Čekijoje

Austrija ir Čekija sistemingai taiko kompensacines priemones užsienio kvalifikacijas turintiems piliečiams, norintiems jų teritorijoje verstis statybos inžinieriaus veikla.

Tai prieštarauja RPQ direktyvos nuostatai, kad sprendimai dėl kompensacinių priemonių turėtų būti priimami kiekvienu konkrečiu atveju, o kompensacinės priemonės turėtų būti taikomos *tik tuo atveju*, jei kilmės ir priimančiosios valstybės narės mokymai *labai skiriasi* (žr. [07](#) dalį).

Skirtingas išankstinių patikrų, susijusių su laikinu judumu, taikymas valstybėse narėse

53 Išankstinės patikros leidžiamos (sektorinėms) profesijoms, darančioms poveikį visuomenės sveikatai ar saugai, kurioms netaikoma automatinė RPQ sistema ir kurių atveju rizika, kylanti dėl profesinių kvalifikacijų stygiaus, būtų tokia didelė, kad būtina išankstinė patikra (proporcingumo principas). Direktyvoje nėra aiškiai apibrėžta, kurioms profesijoms ši sąvoka taikoma.

54 Vertinome, ar kompetentingos institucijos nustatė privalomas išankstines profesinių kvalifikacijų patikras laikino judumo atvejais, žr. **08** dalį. Komisija nustatė, kad išankstinės patikros yra didelė kliūtis bendrojoje rinkoje (žr. **4 langelį**).

4 langelis

Komisija nustatė, kad išankstinės patikros yra didelė kliūtis bendrojoje rinkoje

2020 m. Komisija subūrė **Bendrosios rinkos veikimo užtikrinimo darbo grupę (SMET)**, kad pašalintų kliūtis bendrajai rinkai. Išankstinės patikros buvo įvardytos kaip reikšminga kliūtis darbo jėgos judumui, nes dėl jų gali būti pratęsta RPQ procedūra, jei institucijos paprašytų piliečių pateikti papildomų dokumentų. Todėl Komisija paprašė valstybių narių išnagrinėti su išankstinėmis patikroms susijusius savo reikalavimus.

55 Remiantis **2022–2023 m. SMET ataskaita**, valstybės narės atliko daugiau kaip 800 profesijų išankstines patikras. Iš viso 20 valstybių narių įsipareigojo išankstines patikras panaikinti. Daugiausia įsipareigojimų prisiėmė Portugalija, Prancūzija ir Lenkija. Apskritai valstybės narės įsipareigojo iki 2023 m. liepos mėn. panaikinti beveik 300 išankstinių patikrų, žr. **10 diagramą**. Pagrindinės trys profesijos, kurioms taikomas išankstinių patikrų panaikinimas, buvo slaugos veikla, sporto instruktoriai ir statybos sektoriaus profesijos, įskaitant inžineriją.

10 diagrama. Išankstinių patikrų, kurias valstybės narės (savanoriškai) panaikino (ketina panaikinti), skaičius

Šaltinis: Audito Rūmai; remiantis Komisijos duomenimis, 2024 m. vasario mėn.

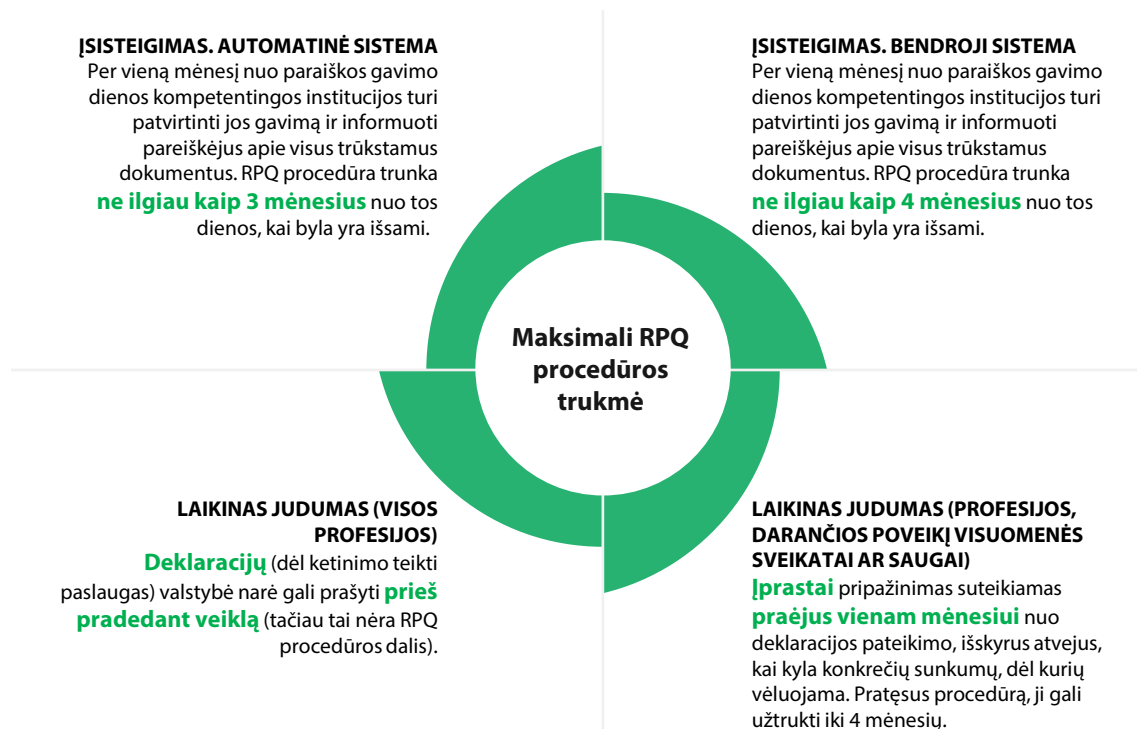
56 Reglamentuojamų profesijų duomenų bazės atnaujinimo terminas, kad būtų atsižvelgta į pakeitimus, buvo 2023 m. liepos mėn. Tačiau iki 2024 m. vasario mėn. duomenų bazėje dar nebuvo atnaujinta beveik 100 profesijų, daugiausia Portugalijoje, Čekijoje ir Lenkijoje.

57 Mūsų aplyntose valstybėse narėse Austrija, Belgija ir Liuksemburgas 2017–2021 m. laikotarpiu netaikė jokių mūsų auditui atrinktų profesijų laikino judumo išankstinių patikrų. Tačiau Čekijoje kompetentingos institucijos sistemingai tikrino šias statybos inžinierių kvalifikacijas laikino judumo atvejais. Institucijos teigė, kad ši profesija daro poveikį visuomenės sveikatai ir saugai. Kaip nustatyta dabartinėje RPQ direktyvoje, tokia išankstinė patikra įmanoma *tik tuomet*, kai ja siekiama išvengti galimos didelės žalos paslaugos gavėjo sveikatai ar saugai dėl paslaugos teikėjo profesinės kvalifikacijos trūkumo. Atsižvelgdami į tai, manome, kad šios sistemingos patikros yra neproporcingos.

Valstybės narės nestebi pripažinimo procedūros trukmės

58 Taisyklės dėl ilgiausios RPQ procedūros trukmės nustatytos RPQ direktyvoje. **11 diagramoje** apibendrinti skirtingi direktyvoje numatyti terminai.

11 diagrama. Ilgiausia RPQ procedūrų trukmė įsisteigimui ir laikinam judumui

Šaltinis: : Audito Rūmai, remiantis RPQ direktyva.

59 Savo surengtoje kompetentingų institucijų apklausoje taip pat jų paprašėme įvertinti vidutinę RPQ procedūros trukmę nuolatinio įsisteigimo atveju tiek automatinėje, tiek bendrojoje sistemoje nuo to momento, kai institucijos turi išsamią bylą.

60 Apklauso atsakymuose dėl automatinės sistemos pusė atsakusių institucijų iš Ispanijos ir kelios institucijos iš Prancūzijos ir Vokietijos nurodė, kad sprendimo dėl RPQ priėmimo procedūra truko keturis mėnesius ar ilgiau, pradedant nuo tos dienos, kai byla buvo išsami, nors direktyvoje numatytas ilgiausias trijų mėnesių laikotarpis. Šie neatitikties atvejai sudaro 3 % visų atsakymų dėl automatinės sistemos (žr. [12 diagramą](#)).

12 diagrama. Automatinė sistema. Reikalavimus atitinkančių RPQ procedūrų ir reikalavimų neatitinkančių RPQ procedūrų apskaičiuotas vidurkis (pagal trukmę), kaip deklaravo pačios valstybės narės

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis atsakymais į apklausos 12.2–12.4 klausimus.

61 Taip pat paprašėme kompetentingų institucijų įvertinti bendrosios sistemos RPQ procedūros trukmę nuo to momento, kai byla buvo išsami (žr. **13 diagramą**).

13 diagrama. Bendroji sistema. Reikalavimus atitinkančių RPQ procedūrų ir reikalavimų neatitinkančių RPQ procedūrų apskaičiuotas vidurkis (pagal trukmę), kaip deklaravo pačios valstybės narės

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis apklausos 12.1 klausimu.

62 Atsakymuose į apklausos klausimus dėl bendrosios sistemos 40 % atsakusių institucijų iš Latvijos, didelė dalis institucijų iš Prancūzijos ir Ispanijos ir keletas institucijų iš Vokietijos, Kroatijos, Austrijos ir Belgijos nurodė, kad sprendimo dėl RPQ priėmimo procedūros trukmė (pradedant nuo tada, kai byla buvo išsami) viršijo direktyvoje nustatytą keturių mėnesių laikotarpį. Visi deklaruoti neatitikties atvejai sudaro 4 % visų atsakymų dėl bendrosios sistemos. Ypač paminėtini šie aspektai:

- kelioms Latvijos, Prancūzijos, Vokietijos ir Kroatijos institucijoms vidutiniškai prireikė 5–6 mėnesių procedūrai užbaigti;
- vienai Belgijos institucijai vidutiniškai prireikė 9 mėnesių ir
- trims Ispanijos ir vienai Prancūzijos institucijai prireikė nuo 6 mėnesių iki vieno metų.

63 Per savo audito vizitus keturiose atrinktose valstybėse narėse surengėme interviu su 21 kompetentingos institucijos, atsakingos už keturias į imtį įtrauktas profesijas, atstovais (žr. *1 priedą*). Kai paprašėme jų pateikti įrodymų, pagrindžiančių procedūros trukmę pagal profesiją, 18 institucijų patvirtino, kad jos šios trukmės nestebi. Nustatėme, kad dvi Belgijos Flandrijos kompetentingos institucijos buvo neseniai pradėjusios saugoti tokius įrašus, nors tai nebuvo daroma pakankamai ilgai, kad galėtume peržiūrėti jų statistinius duomenis. Austrijos federalinė darbo ir ekonomikos ministerija informaciją apie procedūros trukmę statybos inžinieriams galėjo gauti tik rankiniu būdu – šie statistiniai duomenys buvo gauti tik mūsų audito tikslais.

64 Mūsų auditu taip pat atskleista direktyvos neatitinkanti praktika, dėl kurios padidėja rizika, kad RPQ procedūra bus neproporcingai ilga (žr. *5 langelį*).

5 langelis

RPQ procedūros trukmė Liuksemburge neatitinka su laikinu judumu susijusių reikalavimų profesijų, darančių poveikį sveikatai ir saugai, atveju

Įprastai priimančiosios valstybės narės gali reikalauti, kad piliečiai deklaruotų savo ketinimą vykdyti veiklą toje šalyje prieš jiems ją pradėdant. Vėliau kompetentinga institucija gali nuspręsti patikrinti piliečio kvalifikacijas, jei veikla daro poveikį visuomenės sveikatai ar saugai, t. y. procedūrą, vadinamą išankstinėmis patikromis. Ši procedūra turėtų būti greita ir įprastai trukti vieną mėnesį. Tačiau mūsų atlikti guichet.lu (Liuksemburgo vieno bendro informacinio punkto) testai parodė, kad Liuksemburgo institucijos taiko atvirkštines taisykles. Jos visų pirma reikalauja, kad piliečiai gautų standartinį RPQ sprendimą per tuos pačius terminus, kaip ir įsisteigimo atveju, o procesas gali užtrukti iki keturių mėnesių. Tik po to pareiškėjui leidžiama išsiųsti laikino judumo paraišką.

Peržiūrėtoje direktyvoje nustatyti elementai, kuriais siekiama palengvinti pripažinimą, nėra plačiai naudojami

Įvairūs Europos profesinės kortelės naudojimo rezultatai

65 Paraiškos dėl Europos profesinės kortelės teikimas ir kortelės išdavimas vykdomi per visiškai elektroninę sistemą. Pradėta taikyti 2016 m., ši kortelė šiuo metu naudojama penkioms profesijoms (žr. **4 diagramą**). Bendrosios praktikos slaugytojų profesija (kuri yra viena iš tokių profesijų, įtrauktų į mūsų imtį) atitinka reikalavimus Europos profesinei kortelei gauti. Vienas iš jos privalumų yra skaidrumas: kortelės gavimo procedūros trukmė ir išduotų kortelių skaičius automatiškai sekami Vidaus rinkos informacinėje sistemoje. Komisija Europos profesinės kortelės naudojimą reklamavo **socialiniuose tinkluose**, žr. **14 diagramą**.

14 diagrama. Europos profesinė kortelė, kurią Komisija reklamavo socialiniuose tinkluose

Šaltinis: Europos Sąjunga, „YouTube“ kanalas (https://www.youtube.com/watch?v=N3if_6ZHsMM). GROW GD. Spustelėkite paveikslėlį, kad pamatytumėte vaizdo įrašą.

66 Dėl 2017–2021 m. laikotarpio vertinome, ar Europos profesine kortele naudojami piliečiai, norintys verstis viena iš penkių profesijų, kurioms ji taikoma. Išduotų kortelių skaičių palyginome su bendru sprendimų, kuriuos kompetentingos institucijos deklaravo reglamentuojamų profesijų duomenų bazėje, skaičiumi, kaip parodyta **20 diagramoje**.

67 Nustatėme, kad Europos profesinė kortelė plačiausiai naudojama dviem profesijoms, t. y. kalnų gidams ir nekilnojamojo turto agentams. Ji nėra plačiai naudojama profesijoms, kurioms taikoma automatinė sistema, ypač bendrosios praktikos slaugytojams, nes tik 5 % sprendimų buvo susiję su Europos profesinėmis kortelėmis. Šį nustatytą faktą patvirtina mūsų faktai, nustatyti per vizitą Čekijoje, kur 2017–2021 m. buvo priimti tik du tokie sprendimai dėl slaugytojų iš beveik 500 sprendimų.

68 Taip gali būti dėl vieno iš pagrindinių Europos profesinės kortelės trūkumų – jos kainos. Kad galėtų išduoti Europos profesinę kortelę, kilmės ir priimančiosios valstybės narės turi teisę imti mokestį, o procedūros išlaidos gali būti papildoma darbo jėgos judumo kliūtis piliečiams. Komisijos vaizdo įrašė pateiktame pavyzdyje bendrosios praktikos slaugytojams, įgijusiems kvalifikaciją Portugalijoje ir norintiems verstis savo veikla Austrijoje, abi valstybės narės už Europos profesinę kortelę taiko mokestį. Užuo mokėję 180–250 eurų už standartinę pripažinimo procedūrą Austrijoje, iš Portugalijos į Austriją persikeliantys slaugytojai iš tiesų mokėtų apie 20 % daugiau mokesčių už tai, kad jų kvalifikacija būtų pripažinta pagal Europos profesinę kortelę, kaip parodyta [15 diagramoje](#) pateiktame mokesčių imituoklyje.

15 diagrama. Europos profesinės kortelės mokesčių imituoklis, pagrįstas bendrosios praktikos slaugytojo pavyzdžiu

Šiame puslapyje

Europos profesinės kortelės privalumai

Patikrinkite, ar galite prašyti Europos profesinės kortelės

Jūsų padėtis

Procedūra ir terminai

Kokia jūsų padėtis?

Persikeliu visam laikui ir noriu dirbti pagal savo profesiją priimančiojoje šalyje

Noriu laikinai teikti paslaugas priimančiojoje šalyje

Patikrinkite, kokius EPC formalumus reikia atlikti jūsų šalyje

Modeliavimo priemonė

Sudarykite savo darbdaviams sąlygas įsitikinti, kad jūsų Europos profesinė kortelė galioja

Patikrinkite, kokius EPC formalumus reikia atlikti jūsų šalyje

Modeliavimo priemonė

! Rezultatai yra tik orientaciniai, mokesčiai gali būti pasikeitę. Jeigu modeliavimo priemonėje nerandate tam tikrų variantų, vadinasi, atitinkamos šalys dar nėra pateikusios reikiamos informacijos. Jūs vis dar turite prieigą prie Europos profesinės kortelės procedūros ir galite pateikti paraišką; valdžios institucijos jus informuos apie reikalingus dokumentus ir šiuo metu taikomus mokesčius.

Jūsų šalis *	Portugalija ▼
Priimančioji šalis *	Austrija ▼
Profesija *	Bendrosios praktikos slaugytojas ▼
Tikslas *	Įsisteigimas ▼
Ar jūsų kvalifikacija gali būti pripažinta automatiškai ? *	Taip ▼

Jūsų šalies taikomi mokesčiai:

45 EUR

Priimančiosios šalies taikomi mokesčiai:

180 EUR - 250 EUR

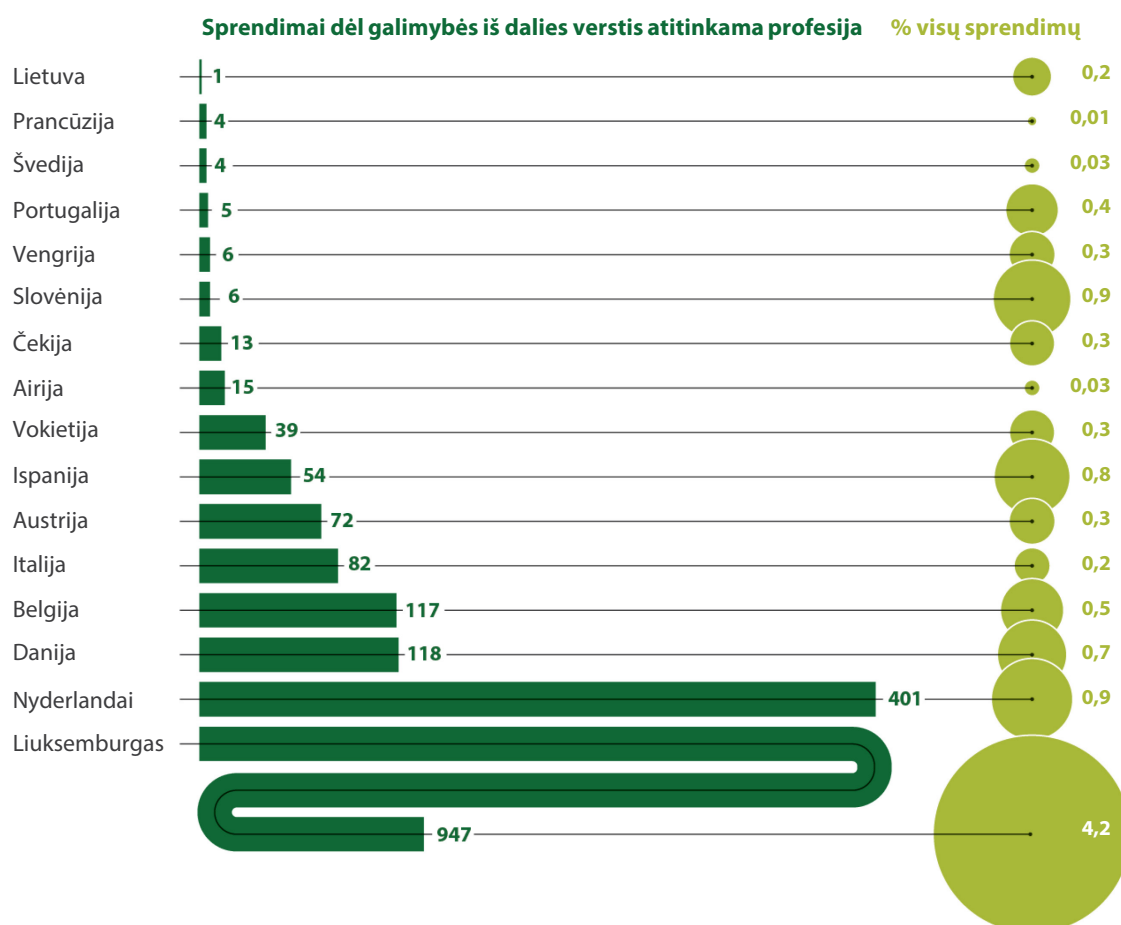
Pastaba: Imituoklyje nurodoma, kad mokesčiai yra orientaciniai ir gali būti keičiami. Faktiniai mokesčiai patvirtinami pateikus paraišką.

Šaltinis: Europos Sąjunga, remiantis [interneto svetaine „Your Europe“](#), 2023 m. gruodžio mėn.

Galimybė iš dalies verstis tam tikra profesija naudota mažiau nei 1 % visų priimtų sprendimų atveju

69 Mūsų 2017–2021 m. reglamentuojamų profesijų duomenų bazės duomenų analizė (žr. [13](#) dalį) parodė, kad galimybė iš dalies verstis tam tikra profesija naudotasi 16 valstybių narių. Tačiau ji sudarė mažiau nei 1 % visų ES kompetentingų institucijų priimtų sprendimų. Maždaug pusė šių sprendimų teko Liuksemburgui – 947 sprendimai dėl RPQ, t. y. apie 4,2 % visų sprendimų (žr. [16 diagramą](#)).

16 diagrama. Valstybių narių naudojimas galimybe iš dalies verstis tam tikra profesija (2017–2021 m.)

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis 2023 m. lapkričio mėn. Komisijos pateiktais duomenimis.

70 Keturiose mūsų aplankytose valstybėse narėse galimybe iš dalies verstis tam tikra profesija daugiausia pasinaudojo mokytojai (Belgijoje ir Čekijoje), sveikatos priežiūros profesijos (darželio slaugytojai Liuksemburge, chirurgijos technologijų asistentai Austrijoje) ir amatų profesijų (staliai, dailidės ir stogdengiai Čekijoje) atstovai.

Bendrieji rengimo principai šiuo metu taikomi tik slidinėjimo instruktoriams

71 Galiausiai vertinome, ar buvo taikomi peržiūrėtoje RPQ direktyvoje numatyti bendrieji rengimo principai, įskaitant, viena vertus, bendrąją rengimo struktūrą ir, kita vertus, bendrąjį rengimo testą.

72 Viena iš naujų profesijų įtraukimo į bendruosius rengimo principus sąlygų yra ta, kad šios profesijos arba švietimas ir mokymas, kurį baigus įgyjama šios profesijos kvalifikacija, turėtų būti reglamentuojami bent trečdalyje valstybių narių. Nustatėme, kad bendroji rengimo struktūra iki šiol nebuvo naudojama, nes nepavyko pasiekti trečdaliao valstybių narių kvotos, taip pat buvo sunku rasti pakankamų bendrų aspektų visų valstybių narių skirtinguose mokymo kursuose ir reglamentavimo sistemose.

73 Komisija kartu su valstybėmis narėmis nagrinėja, ar įmanoma sukurti bendrą kineziterapeuto profesijos rengimo sistemą, nors mūsų audito metu nebuvo parengta jokių konkrečių planų. Neaišku, kaip bendroji rengimo struktūra bus įgyvendinama ir koku mastu ji skirsis nuo minimalių suderintų rengimo sąlygų (žr. **2 diagramą**).

74 Šiuo metu bendrasis rengimo testas taikomas tik slidinėjimo instruktorių profesijai. Tačiau negalėjome atlikti išsamaus šios priemonės audito, nes profesija nėra reglamentuojama visose valstybėse narėse, o mūsų imtyje ją reglamentuoja tik Austrija. Vis dėlto Austrijos institucijos patvirtino, kad bendrasis slidinėjimo instruktorių rengimo testas buvo naudingas. Remiantis reglamentuojamų profesijų duomenų baze, 2017–2021 m. slidinėjimo instruktorius buvo ketvirta judžiausia profesija (žr. **1 diagramą**).

Vidaus rinkos informacinė sistema palengvinamas valstybių narių ir Komisijos bendradarbiavimas

Profesinėms kvalifikacijoms skirta Vidaus rinkos informacinė sistema nėra patogi naudoti, tačiau ja plačiai naudojasi kompetentingos institucijos

75 Peržiūrėjus RPQ direktyvą, privalomas Vidaus rinkos informacinės sistemos naudojimas išplėstas įtraukiant pranešimus apie automatiškai pripažintas profesijas (direktyvos V priedas) ir naujas bendradarbiavimo procedūras: Europos profesinę kortelę ir įspėjimo mechanizmą, žr. **17 diagramą**. Audito metu vertinome, ar nustatyta, kad Vidaus rinkos informacinė sistema yra naudinga ir ar ja naudojosi kompetentingos institucijos.

17 diagrama. Privalomas Vidaus rinkos informacinės sistemos (IMI) naudojimas: įgaliojimai institucijoms ir įgaliojimai Komisijai

Įgaliojimai institucijai	Administracinis bendradarbiavimas, susijęs su atskiromis RPQ paraiškomis
	Įspėjimų įterpimas
Įgaliojimai Komisijai	Pranešimai dėl V priedo (sektorinių profesijų) atnaujinimo
	Planuojamas perėjimas nuo RPD į IMI nuo 2024 m.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis RPQ direktyva, IMI reglamentu ir Komisijos įgyvendinimo sprendimu (ES) 2023/423.

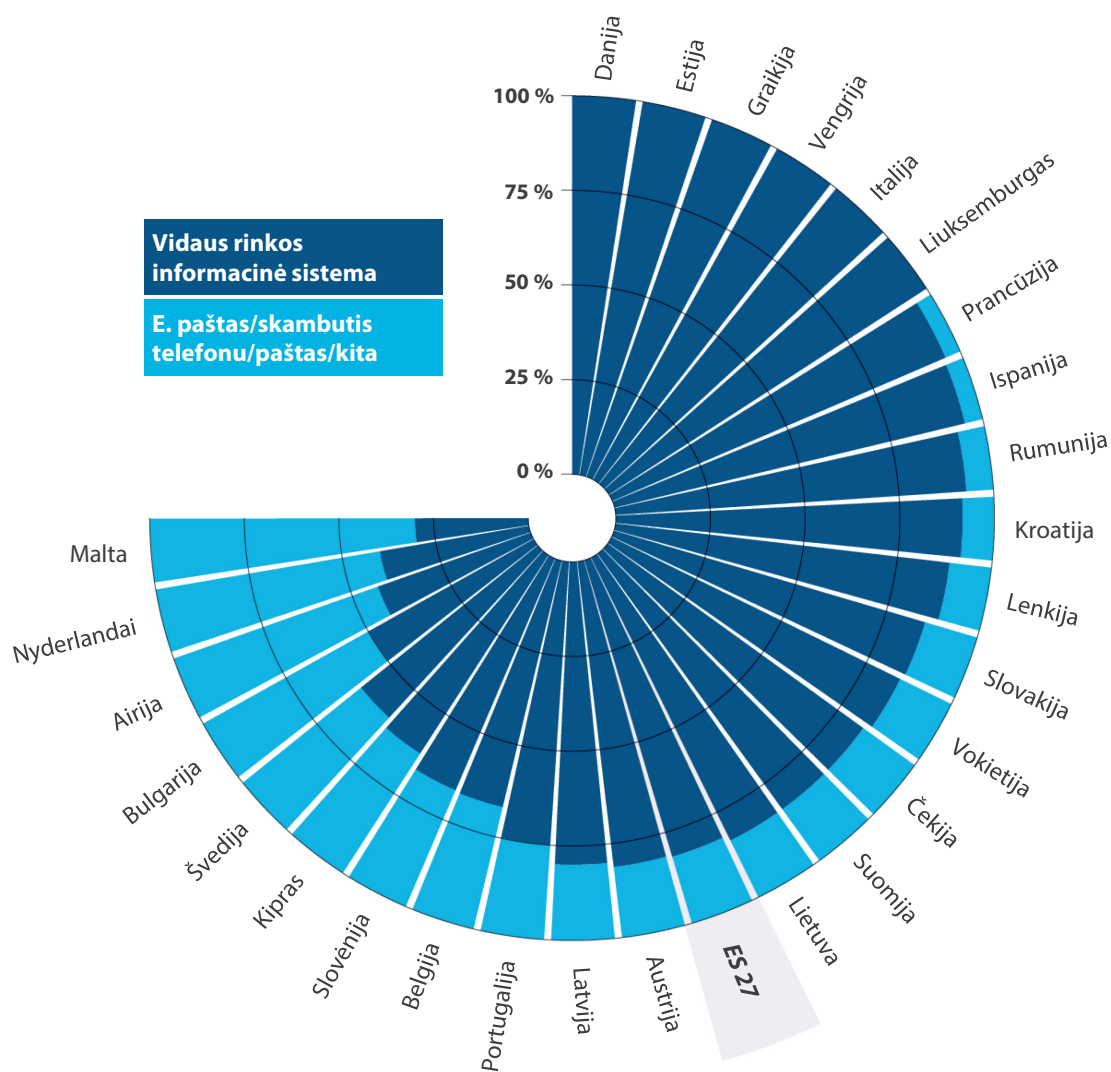
76 40 % apklausos respondentų teigė, kad, nepaisant Komisijos teikiamos rengimo pagalbos, Vidaus rinkos informacinę sistemą sunku naudoti profesinių kvalifikacijų srityje dėl jos nelanksčios struktūros. Keturiuose mūsų aplankytose valstybėse narėse kompetentingos institucijos, su kurių atstovais susitikome, patvirtino, kad priemonę naudoja, ir mano, kad ji iš esmės naudinga, pavyzdžiui siekiant nustatyti kilmės valstybių narių kompetentingas institucijas.

77 Remdamiesi apklausa ir savo audito vizitais, nustatėme šiuos Vidaus rinkos informacinės sistemos trūkumus:

- **priemonė nėra patogi naudoti:** ją sudaro šešios iš anksto nustatytų kategorijų klausimų grupės ir beveik 100 iš anksto nustatytų pagrindinių klausimų. Nors šiuo struktūrizuotu požiūriu užtikrinama atitiktis teisės aktams, dėl išsamaus klausimų pobūdžio naudotojams užtrunka daug laiko rasti jiems aktualius klausimus;
- **kompetentingų institucijų sąrašas nėra atnaujintas:** kad atsakytų į mūsų apklausą, 12 valstybių narių audito grupei turėjo pateikti už RPQ atsakingų institucijų sąrašą, nes Vidaus rinkos informacinėje sistemoje pateikta informacija buvo pasenusi. Nepaisant Komisijos prašymų, kad valstybės narės atnaujintų savo sąrašus, tai nebuvo daroma nuosekliai;
- **kilmės šalys vėluoja atsakyti į užklausas:** nenustačius teisinio termino, į užklausas Vidaus rinkos informacinėje sistemoje ne visada atsakoma laiku (kaip teigia mūsų aplankytos valstybės narės, tai turėtų būti daroma per dvi savaites). 2017–2021 m. valstybės narės kitoms valstybėms narėms pateikė daugiau kaip 50 000 užklausų dėl atskirų paraiškų; į 28 %, t. y. apie 15 000 užklausų, nebuvo atsakyta per dvi savaites. Šie vėlavimai vėliau turi įtakos pripažinimo procedūros trukmei priimančiojoje valstybėje narėje.

78 Šiomis aplinkybėmis mūsų apklaustų valstybių narių kompetentingos institucijos teigė, net jei jos naudojami IMI, kad inicijuotų užklausą, jos užklausoms (tolesnei veiklai) įprastai naudoja kitas ryšio priemones, daugiausia e. pašta arba telefoną. Iš visų į mūsų apklausą atsakusių institucijų, 82 % tam tikru procedūros etapu naudojami Vidaus rinkos informacinė sistema. Tačiau vėl atkreipėme dėmesį į didelius skirtumus tarp valstybių narių, žr. **18 diagramą**.

18 diagrama. Respondentai valstybėse narėse, kurie naudojami Vidaus rinkos informacinė sistema profesinių kvalifikacijų tikslais

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis apklausos 13.1 klausimu.

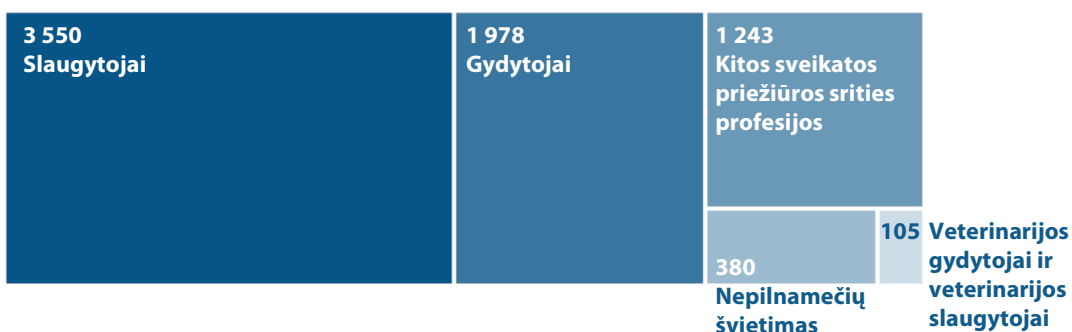
Institucijos gauna itin daug įspėjimų, bet jų neįtraukia į pripažinimo procedūrą

79 Peržiūrėtoje direktyvoje nustatytas tarp valstybių narių institucijų taikomas įspėjimo mechanizmas. Juo siekiama užtikrinti aukštą sveikatos ir vartotojų apsaugos lygį. Peržiūrėtoje direktyvoje nustatoma kompetentingų institucijų pareiga įvesti įspėjimus į Vidaus rinkos informacinę sistemą esant svarbioms priežastims, kad kitos valstybės narės šią informaciją galėtų panaudoti savo pačių pripažinimo procedūroms. Šiuo metu nėra oficialios teisinės svarbios priežasties apibrėžties, ir valstybės narės turi pačios įvertinti, kas įtraukta: nusižengimai, taikomos drausminės priemonės arba apkaltinamieji nuosprendžiai. Įspėjimai taip pat gali būti susiję su nereikšmingomis bylomis ir administraciniais klausimais, pavyzdžiui, profesinės narystės mokesčių nemokėjimu. Galiausiai, suklastoti kvalifikacijų įrodymai yra kitos rūšies įspėjimai ir jie yra atskiro IMI modulio dalis. Šie įspėjimai visada grindžiami teismo sprendimu.

80 Pagal dabartinę RPQ direktyvą ir Vidaus rinkos informacinės sistemos reglamentą, kompetentingos institucijos, prieš priimdamos sprendimą dėl RPQ, dėl svarbių priežasčių neprivalo naudotis įspėjimo moduliu.

81 2017–2021 m. valstybės narės į įspėjimo mechanizmą iš viso įvedė daugiau kaip 25 000 įspėjimų (esant svarbioms ir administracinėms priežastims). Maždaug ketvirtadalis jų buvo įvesta dėl svarbių priežasčių, pusė jų buvo skirtos slaugytojų profesijai ir 5 % –su nepilnamečių švietimu susijusioms profesijoms (žr. **19 diagramą**).

19 diagrama. Įspėjimai, išsiųsti dėl svarbių priežasčių ir suskirstyti pagal profesiją, ES 27, 2017–2021 m.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis 2023 m. gruodžio mėn. gautais Komisijos duomenimis.

82 Nustatėme, kad mūsų aplankytų valstybių narių institucijos, peržiūredamos atskiras RPQ paraiškas, dėl didelio įspėjimų skaičiaus jų netikrino.

Direktyvos V priede, kuriame išvardyti automatiniam pripažinimui reikalingi formalios kvalifikacijos įrodymai, numatytas procesas yra sudėtingas ir ilgas, tačiau naudingas

83 Piliečių kvalifikacijos gali būti automatiškai pripažintos remiantis RPQ direktyvos V priede išvardytomis kvalifikacijomis. Siekiant užtikrinti sklandų paraiškų nagrinėjimą, V priedas turi būti reguliariai, geriausia **kartą per metus**, atnaujinamas. Atnaujinimas prasideda valstybėms narėms pateikus pranešimus Komisijai, kurie įvedami per Vidaus rinkos informacinę sistemą (žr. **17 diagramą**). Komisija šią informaciją peržiūri ir priima deleguotąjį aktą. Šiuo V priedo atnaujinimo procesu siekiama užtikrinti institucijų tarpusavio pasitikėjimą ir sudaryti sąlygas greitai išnagrinėti paraiškas. Tačiau reikia įdėti daug administracinio darbo, kad V priedas būtų nuolat atnaujinamas.

84 Nuo 2013 m. Komisija priėmė septynis deleguotuosius aktus, paskutinis buvo priimtas mūsų audito metu (žr. **1 lentelę**).

1 lentelė. Išsami informacija apie septynis deleguotuosius aktus, susijusius su V priedo atnaujinimu

Teisės aktas	Priėmimo data	Mėnesių skaičius nuo paskutinio atnaujinimo
Peržiūrėta RPQ direktyva (2013/55/ES)	2013 11 20	
Deleguotasis aktas 2016/790	2016 01 13	26
Deleguotasis aktas 2017/2113	2017 09 11	20
Deleguotasis aktas 2019/608	2019 01 16	16
Deleguotasis aktas 2020/548	2020 01 23	12
Deleguotasis aktas 2021/2183	2021 08 25	19
Deleguotasis aktas 2023/2383	2023 05 23	21
Deleguotasis aktas 2024/1395	2024 03 05	10
VIDURKIS		18

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis deleguotaisiais aktais.

85 Nustatėme, kad V priedo atnaujinimams vidutiniškai prireikia pusantų metų, o dėl to padidėja rizika, kad naujausių kvalifikacijų turėtojai nepasinaudos automatine sistema. Be to, nebuvo aiškių terminų, iki kurių Komisija turėjo peržiūrėti valstybių narių pranešimus ir paskelbti atitinkamus deleguotuosius aktus.

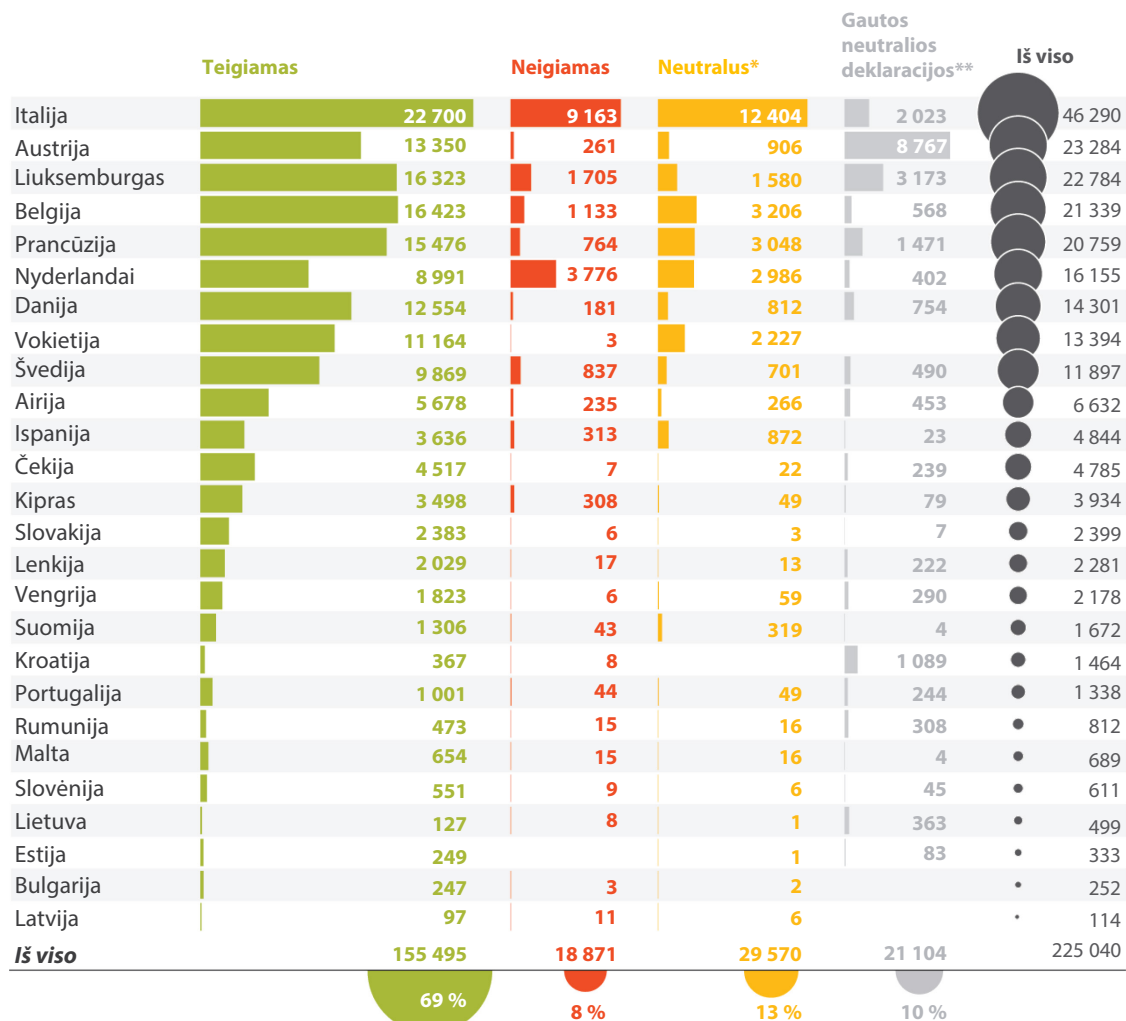
86 Galiausiai nustatėme, kad plačiausiai naudojama automatinė RPQ sistema yra grindžiama būtiniaisiais rengimo reikalavimais. Ji taikoma septynioms sektorinėms profesijoms (žr. **2 diagramą**), iš kurių į mūsų imtį įtraukta bendrosios praktikos slaugytojo profesija. Šiuo metu šios sistemos taikyti ir kitoms profesijoms neketinama.

Tolesnė Komisijos vykdoma duomenų ir ataskaitų rengimo priežiūra yra menka

Komisija nepakankamai atsižvelgė į reglamentuojamų profesijų duomenų bazės ir valstybių narių kas antrus metus teikiamų ataskaitų duomenis

87 RPQ direktyva valstybės narės įpareigojamos kas dvejus metus teikti statistinius duomenis (žr. **17** dalį). Valstybės narės apie sprendimus dėl RPQ taip pat turėtų pranešti reglamentuojamų profesijų duomenų bazėje. Tikrinome, ar Komisija stebėjo valstybių narių pateiktas ataskaitas ir statistinius duomenis. 2017–2021 m. laikotarpiu 27 valstybės narės priėmė daugiau kaip 225 000 sprendimų dėl RPQ, iš kurių daugiau kaip 150 000 buvo teigiami (69 %), beveik 20 000 – neigiami (8 %), o likę – neutralūs (23 %). Neutralūs sprendimai apėmė sprendimus, kai nebuvo jokio galutinio rezultato (13 %), ir deklaracijas, susijusias su laikinu judumu, kai kvalifikacijų patikros nebuvo atliktos (10 %), žr. **20 diagramą**.

20 diagrama. Valstybių narių kompetentingų institucijų priimti sprendimai dėl pripažinimo 2017–2021 m. laikotarpiu

→ * Šiuo metu vyksta adaptacijos laikotarpis, nagrinėjama, apeliacinis skundas

→ ** Išskyrus atvejus, kuriems taikoma 7 straipsnio 4 dalis (išankstinės patikros)

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis 2023 m. lapkričio mėn. gautais Komisijos duomenimis.

88 Palyginome valstybių narių Komisijai išsiųstas ataskaitas. Nustatėme, kad septynios valstybės narės⁴ nuo 2017 m. nepateikė jokios ataskaitos. Nustatėme neatitikimų, susijusių su ataskaitiniu laikotarpiu, kurį valstybės narės įtraukė į savo ataskaitas, ir nagrinėta informacija. Negalėjome rasti Komisijos pateiktų gairių, kaip tokias ataskaitas teikti.

⁴ Austrija, Kipras, Čekija, Graikija, Latvija, Liuksemburgas ir Slovėnija.

89 Komisija paskelbė gaires dėl to, kaip teikti duomenis reglamentuojamų profesijų duomenų bazėje. Tačiau jose nepaaiškinta, kaip visais atvejais duomenų bazėje sprendimus reikia klasifikuoti, pavyzdžiui, kai sprendime numatytas testas kaip kompensacinė priemonė, institucijoms neaišku, ar jį paskelbti neutraliu, ar teigiamu sprendimu (žr. [IV priedą](#)).

90 Taip pat nustatėme, kad Komisija neatliko reglamentuojamų profesijų duomenų bazės statistinių duomenų patikimumo patikrų ir nesikreipė į atitinkamas valstybes nares.

91 Audito metu nustatėme nepatikimų duomenų ir nepakankamai deklaruotų sprendimų duomenų bazėje atvejų:

- remdamiesi savo vizitais keturiose valstybėse narėse, nustatėme, kad kompetentingų institucijų priimtų sprendimų skaičius ir jų vidaus sistemoje deklaruotas skaičius ne visada atitiko skaičių reglamentuojamų profesijų duomenų bazėje;
- kaip matyti iš Komisijos pateiktų duomenų, Graikija nepateikė jokių 2017–2021 m. statistinių duomenų;
- nuo 2023 m. kovo mėn. iki 2023 m. lapkričio mėn. Čekijos institucijos paskelbė daug papildomų sprendimų dėl 2017–2021 m. laikotarpio (+ 22 %). Tai rodo, kad Čekija iš pat pradžių nepakankamai pranešė apie jų sprendimus;
- Austrijoje regionų kompetentingų institucijų priimti sprendimai dėl pripažinimo įprastai duomenų bazėje nebuvo deklaruojami. IT priemone nebuvo sudarytos sąlygos sukurti atskiros sąsajos kiekvienam regionui, nors, institucijų teigimu, to reikėtų, nes skirtingi regionai ar provincijos buvo atsakingi už tą pačią profesiją. Be to, nustatėme, kad visi sprendimai buvo įvedami rankiniu būdu, o taip prisidedama prie didelės klaidų rizikos. Diskutuodami su Komisija nustatėme, kad reglamentuojamų profesijų duomenų bazėje esantys duomenys 2024 m. pradžioje turėjo būti perkelti į Vidaus rinkos informacinę sistemą. Tačiau šiuo metu nėra aiškių planų, kaip spręsti trūkstamų deklaracijų klausimus ir šalinti riziką, susijusią su rankiniu duomenų įvedimu.
- Nors Vokietija yra [pagrindinė ES piliečių tikslo šalis](#), sprendimų, apie kuriuos pranešta duomenų bazėje, skaičius sudaro tik 6 % visų sprendimų. 2023 m. lapkričio mėn. nustatėme, kad atsakinga Vokietijos ministerija neturėjo pakankamai žmogiškųjų išteklių, kad galėtų 2017–2021 m. laikotarpiu į reglamentuojamų profesijų duomenų bazę įtraukti visus sprendimus. Tačiau ji Komisijai pateikė *Excel* rinkmenas, kuriose buvo statistinių duomenų, nes nebuvo įmanoma duomenų įkelti automatiškai, bet ji į duomenų bazę šių sprendimų neįtraukė .

92 Nuo 2016 m., o vėliau – kas dvejus metus peržiūrėtoje direktyvoje valstybėms narėms nustatomi nauji įpareigojimai teikti ataskaitas dėl visų reikalavimų, kuriais reglamentuojamos profesijos, kurios buvo panaikintos arba pakeistos ne tokiais griežtomis (t. y. paskesniais nacionaliniais veiksmy planais). Šis įpareigojimas buvo nustatytas tuo pačiu metu kaip ir pasiūlymas dėl Proporciumo direktyvos. Vertinome, ar Komisija stebėjo tokias valstybių narių teikiamas ataskaitas. Nustatėme, kad 2017–2021 m. devynios valstybės narės⁵ jokių ataskaitų nepaskelbė, o penkios⁶ pateikė tik kai kurias reikalaujamas ataskaitas. Komisija mums nurodė, kad ataskaitos buvo privalomos tik tada, kai reikalavimai buvo panaikinti arba sušvelninti. Tačiau nustatėme, kad 2024 m. sausio mėn. Čekija ataskaitos nepateikė, nors 2023 m. sušvelnino sąlygas verstis devyniomis reglamentuojamomis profesijomis.

93 Be šių ataskaitų teikimo reikalavimų, valstybės narės taip pat turi nuolat atnaujinti reglamentuojamų profesijų duomenų bazę (kortelę „Profesijos“). Komisija mus informavo, kad RPQ direktyvos kontekste ji nemano, kad atlieka tam tikrą vaidmenį oficialiai tikrinant pateiktas proporciumo priežastis. Tačiau ji iš dalies patikrino valstybių narių pateiktų duomenų kokybę, įvertindama, ar informacija buvo įvesta į atitinkamus laukelius.

Komisija perkėlimo į nacionalinę teisę klausimus sprendė taikydama pažeidimo nagrinėjimo procedūras, tačiau valstybės narės dar nesiėmė visų būtinų taisomųjų veiksmy, kad direktyva būtų visapusiškai taikoma

94 2018 ir 2019 m. Komisija pradėjo pažeidimo nagrinėjimo procedūras, susijusias su profesinėmis kvalifikacijomis. Tai buvo susiję su visomis valstybėmis narėmis.

95 2024 m. vasario mėn. 12-oje valstybių narių vis dar buvo neišspręstų pažeidimų, o visose valstybėse narėse liko neišspręsti 75 klausimai, nors jų skaičius, palyginti su 2020 m. kovo mėn., sumažėjo (130 neišspręstų klausimų), žr. [V priedą](#). Komisija didelę dalį darbo, susijusio su galimų direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę pažeidimų nustatymu, perdavė išorės konsultantui.

⁵ Bulgarija, Kipras, Estija, Graikija, Airija, Lietuva, Liuksemburgas, Portugalija ir Ispanija.

⁶ Čekija, Vokietija, Malta, Rumunija ir Slovakija pateikė informaciją tik už vienus metus.

Komisijos ir valstybių narių piliečiams teikiama informacija yra prieinama, tačiau nenuosekli

96 Piliečiai informaciją apie RPQ gali rasti keliose interneto svetainėse: portale „Your Europe“ (GROW GD), [reguliuojamų profesijų duomenų bazėje](#) (GROW GD), nacionaliniuose [bendruose informaciniuose punktuose](#), (e. valdžios portaluose, kuriuose teikiama internetinė informacija) ir kompetentingų valstybių narių institucijų svetainėse. Vertiname, ar atlikę paiešką šiose interneto svetainėse piliečiai gali rasti būtiniausia jiems reikalingą informaciją, pavyzdžiui:

- profesijų, kurios reglamentuojamos skirtingose valstybėse narėse, sąrašą;
- profesijų, kurioms taikoma išankstinė kvalifikacijų patikra, sąrašą;
- profesijų, kurioms taikoma Europos profesinė kortelė, sąrašą;
- reikalavimus ir informaciją, susijusią su RPQ procedūromis;
- mokesčius už kvalifikacijų pripažinimą;
- išsamią informaciją apie tai, kaip pateikti apeliacinį skundą.

97 Taip pat tikrinome, ar piliečiams teikiama lengvai prieinama Komisijos ir valstybių narių informacija apie profesinių kvalifikacijų pripažinimą ir ar iš tų skirtingų šaltinių gauta informacija buvo išsami, patikima ir nuosekli.

Nuo 2019 m. visose mūsų aplankytose valstybėse narėse informacijos prieinamumas piliečiams pagerėjo

98 2019 m. Komisija patikrino, ar informacija apie RPQ buvo prieinama bendrų informacinių punktų interneto svetainėse. Ji išsiuntė oficialius pranešimus visoms valstybėms narėms dėl galimybės internete gauti informaciją apie taikytinas kvalifikacijų pripažinimo taisykles, internetines procedūras ir formalumus, susijusius su galimybe verstis reglamentuojamomis profesijomis, ir internetinę pagalbą dėl to, kaip konkretūs reikalavimai aiškinami ir tvarkomi. 2023 m. gegužės–spalio mėn. vykdydami darbą vietoje taip pat nagrinėjome, kokia RPQ informacija pateikiama internetu ir tikrinome, ar nuo 2019 m. būta kokių nors patobulinimų.

99 Nustatėme, kad pažanga padaryta visose keturiose mūsų aplankytose valstybėse narėse, nes piliečiai internete galėjo rasti bent būtiniausia jiems reikalingą informaciją. Ši informacija buvo pateikta bent viena oficialiaja valstybės narės kalba ir anglų kalba.

Komisijos ir valstybių narių interneto svetainėse piliečiams teikiama informacija apie RPQ ne visada yra nuosekli ir patikima

100 Taip pat tikrinome, ar valstybių narių internete pateikta informacija buvo susieta su Komisijos interneto svetainėse pateikta informacija. Keturiuose mūsų aplankytose valstybėse narėse profesijų, kurioms taikoma Europos profesinė kortelė, sąrašas ES interneto svetainėse buvo toks pat kaip ir sąrašas nacionalinėse interneto svetainėse. Tačiau visose keturiuose valstybėse narėse nustatėme neatitikimų reglamentuojamų profesijų sąrašė, žr. [6 langelį](#).

6 langelis

Reglamentuojamų profesijų sąrašų neatitikimai

Reglamentuojamų profesijų duomenų bazėje (RPD) buvo mažiau reglamentuojamų profesijų nei Austrijoje (viename bendrame informaciniame punkte Vienoje), Belgijoje ir Čekijoje turimuose sąrašuose. Austrija turėjo 31 papildomą profesiją, Belgija – 142, o Čekija – 36. Tai daugiausia lėmė sveikatos priežiūros profesijų specializacija.

Vienoje taip pat buvo skirtumų, susijusių su kitomis profesijomis, pavyzdžiui, socialine pedagogika, liftų priežiūrą siūlančiomis įmonėmis ir kitomis konkrečiomis švietimo, mokymo ar transporto profesijomis. Belgijos nacionaliniame sąrašė buvo išsamiai nurodytos visos reglamentuojamos profesijos pagal bendruomenę ar regioną, taigi jos buvo kelis kartus įtrauktos į Belgijos sąrašą, tačiau tik vieną kartą – RPD. Tačiau Čekijoje branduolinės pramonės ir kasybos sektorių profesijos buvo nurodytos nacionaliniame sąrašė, bet ne RPD.

Liuksemburge, priešingai, RPD buvo nurodyta 171 reglamentuojama profesija daugiau nei nacionaliniame sąrašė. Tai pasakytina apie visus sektorius, įskaitant sveikatos priežiūros specializaciją ir profesijas prekybos, amatų ir pramonės sektoriuose (pavyzdžiui, mėsininkų, kepėjų, kirpėjų, kosmetikų profesijas).

101 Palyginome RPD ir valstybių narių sąrašuose pateiktas profesijas, darančias poveikį visuomenės sveikatai ir saugai, ir nustatėme, kad šie sąrašai yra nenuoseklūs. Šie sąrašai naudojami siekiant nustatyti, ar piliečiui reikia atlikti išankstines patikras dėl laikino judumo (žr. [53 dalį](#)). [7 langelyje](#) pateikti pavyzdžiai, kuriuos nustatėme mūsų aplankytose valstybėse narėse.

7 langelis

Profesijų, kurioms taikomos išankstinės patikros, sąrašų neatitikimai

Nustatėme, kad Belgijos, Čekijos ir Liuksemburgo RPD išvardyta daugiau profesijų, kurioms turi būti taikomos išankstinės patikros laikino judumo atvejais, nei nurodyta valstybių narių sąrašuose (skirtumas – 22 profesijos Belgijoje, 21 profesija Čekijoje ir 32 profesijos Liuksemburge). Tai vėl daugiausia lėmė sveikatos priežiūros profesijų specializacija.

Belgijoje profesijų nustatymas abiejuose sąrašuose skyrėsi. Be to, kineziterapeuto, ugniagesio ir civilinės saugos pareigūno profesijoms buvo taikomos išankstinės patikros pagal valstybių narių sąrašą, bet ne pagal RPD.

Čekijoje po 2020 m. Bendrosios rinkos veikimo užtikrinimo darbo grupės (SMET) vertinimo kelių profesijų išankstinės patikros buvo panaikintos, tačiau iki mūsų audito RPD nebuvo atnaujinta.

Austrijoje (viename bendrame informaciniame punkte Vienoje) negalėjome suderinti iš įvairių šaltinių gautos informacijos apie profesijas, kurioms taikomos išankstinės patikros. Į RPD įtrauktos 62 profesijos, tuo tarpu vieno bendro informacinio punkto interneto svetainėje vokiečių kalba nurodytos 74 profesijos, o anglų kalba – 56 profesijos. Versijose vokiečių ir anglų kalbomis šios profesijos taip pat buvo išdėstytos skirtingai.

102 Apskritai nustatėme, kad į reglamentuojamų profesijų duomenų bazę naujausia informacija apie reglamentuojamas profesijas buvo įtraukta. Tačiau mūsų audito metu nė vienoje iš mūsų aplankytų valstybių narių vieno bendro informacinio punkto interneto svetainėje piliečiams tiesioginė nuoroda į reglamentuojamų profesijų duomenų bazę nebuvo pateikta.

Išvados ir rekomendacijos

103 ES piliečiai turi teisę dirbti bet kurioje ES valstybėje narėje. ES stebi su reglamentuojamomis profesijomis susijusias piliečių teises į darbo jėgos judumą. Naudodamasi savo koordinatoriaus vaidmeniu užimtumo srityje, 2005 m. ji priėmė direktyvą dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo. Direktyva siekiama neleisti valstybėms narėms nustatyti pernelyg griežtų sąlygų vienos ES valstybės narės piliečiams, norintiems užsiimti reglamentuojama profesija kitoje valstybėje narėje. Profesinių kvalifikacijų sistema taip pat siekiama užtikrinti, kad bet kurioje valstybėje narėje teikiamos paslaugos atitiktų tuos pačius visuomenės sveikatos ir saugos standartus.

104 Darome išvadą, kad profesinių kvalifikacijų pripažinimas Europos Sąjungoje yra esminis mechanizmas, bet jis retai ir nenuosekliai naudojamas siekiant verstis reglamentuojama profesija kitoje valstybėje narėje.

105 Pridėjome ES reglamentuojamų profesijų skaičių ir nustatėme, kad 2023 m. vis dar buvo reglamentuojama 5 700 profesijų (vidutiniškai 212 profesijų kiekvienoje valstybėje narėje) ir kad greičiausiai 6 % piliečių, 2017–2019 m. persikėlusių į kitą valstybę narę, pasinaudojo profesinių kvalifikacijų pripažinimo sistemomis. Remdamiesi turimais duomenimis negalime įvertinti, kiek ES piliečių persikėlė į kitą valstybę narę, tačiau negali joje verstis savo profesija, nes ją reglamentuoja priimančioji valstybė ir jų kvalifikacija nėra pripažinta. Taip pat nėra jokių duomenų, iš kurių būtų matyti, kiek piliečių nepersikėlė į kitą šalį dėl sunkumų, susijusių su jų kvalifikacijų pripažinimu (26–37 dalys).

106 Nustatėme, kad direktyvos taikymas valstybėse narėse turi trūkumų, kurie daro tiesioginį poveikį piliečiams, norintiems verstis reglamentuojama profesija kitoje valstybėje narėje. Atkreipėme dėmesį į tai, kad trūksta elektroninių procedūrų, mokesčiai už pripažinimo procedūros naudojimą nustatomi savavališkai ir valstybėse narėse labai skiriasi, institucijos reikalauja daugiau dokumentų, nei nustatyta direktyvoje ir elgesio kodekse, taikomos pernelyg griežtos išankstinės patikros ir kompensacinės priemonės ir procedūros trunka ilgiau, nei numatyta (38–64 dalys).

107 Direktyva, peržiūrėta 2013 m., buvo siekiama modernizuoti pripažinimo procedūrą. Nustatėme, kad, išskyrus Vidaus rinkos informacinę sistemą, piliečiai ir institucijos plačiai nesinaudojo naujomis priemonėmis, todėl peržiūra praktiškai neturėjo didelės pridėtinės vertės. Nustatėme, kad Europos profesinė kortelė buvo suteikta profesijoms, kurioms kartais taip pat taikoma automatinė sistema, ir kad procedūros išlaidos gali būti didesnės nei išlaidos pagal standartinę procedūrą. Be to, valstybės narės beveik nesinaudojo galimybe suteikti teisę iš dalies verstis atitinkama profesija, tai sudaro mažiau nei 1 % visų priimtų pripažinimo sprendimų dėl galimybės iš dalies verstis atitinkama profesija. Galiausiai, praėjus daugiau kaip 10 metų po peržiūros, naujos pripažinimo procedūros, grindžiamos bendraisiais rengimo principais, buvo sukurtos (taigi ir naudojamos) tik vienai profesijai (65–74 dalys).

108 Peržiūrėtoje direktyvoje nustatyta, kad profesinių kvalifikacijų atveju privaloma naudotis Vidaus rinkos informacine sistema, o tai, nepaisant su jos naudojimu susijusių sunkumų, palengvino valstybių narių tarpusavio bendradarbiavimą ir jų bendradarbiavimą su Komisija. Tačiau kompetentingos institucijos, pripažindamos profesines kvalifikacijas, neatsižvelgė į kitų valstybių narių sistemoje užkoduotus įspėjimus, net jei jie buvo susiję su svarbiomis priežastimis, kurių atveju šiuo metu nėra oficialios teisinės apibrėžties. Svarbios priežastys galėtų būti ankstesni nusižengimai, drausminės priemonės arba apkaltinamieji nuosprendžiai. Galiausiai V priedas, kuriame išvardytos septynių sektoringų profesijų kvalifikacijos, yra viena iš pagrindinių direktyvos dalių siekiant užtikrinti kompetentingų institucijų tarpusavio pasitikėjimą, tačiau nėra galutinių terminų, iki kurių Komisija turi jį atnaujinti (75–86 dalys).

109 Taip pat nustatėme, kad Komisija sprendė perkėlimo į nacionalinę teisę klausimus, siekdama užtikrinti tinkamą ES profesinių kvalifikacijų pripažinimo sistemos veikimą, tačiau nepakankamai prižiūrėjo tai, kaip valstybės narės praktiškai taiko direktyvą ir ar jos įvykdė savo ataskaitų teikimo pareigas (87–95 dalys).

110 Galiausiai nustatėme, kad piliečiams, norintiems verstis reglamentuojama profesija kitoje valstybėje narėje, teikiama informacija tapo prieinamesnė, tačiau vis dar dažnai ji yra nepatikima ir nenuosekli (96–102 dalys).

111 Remdamiesi savo nustatytais faktais, rekomenduojame:

1 rekomendacija. Užtikrinti vienodą RPQ sistemos taikymą

Komisija turėtų:

- a) paaiškinti, pavyzdžiui, siūlydama teisės aktų pakeitimus arba pateikdama rekomendacijas:
 - poreikio Komisijai ir (arba) nepriklausomai įstaigai peržiūrėti valstybių narių atliktus proporcingumo testus svarbą;
 - poveikio visuomenės sveikatai ir saugai koncepciją, siekdama išvengti, kad institucijos siaurai aiškintų taisykles, kurios trukdytų veiksmingai profesinių kvalifikacijų pripažinimo procedūrai, ir
- b) stebėti visos sistemos veiksmingumą ir laiku imtis veiksmingų taisomųjų veiksmų, jei nustatoma trūkumų, visų pirma daugiausia dėmesio skirdama suderintų duomenų gavimui iš valstybių narių, laikantis jų ataskaitų teikimo įpareigojimų, ir užtikrinimui, kad būtų laikomasi direktyvoje nustatytų terminų kiekvienai iš skirtingų pripažinimo procedūrų.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2025 m.

2 rekomendacija. Įspėjimo mechanizmą įtraukti į pripažinimo procedūrą;

Komisija turėtų:

- a) įspėjimo mechanizmo atveju paaiškinti, pavyzdžiui, įgyvendinimo aktu, sąvoką „svarbios priežastys“ ir
- b) nustatyti, kad valstybėms narėms būtų privaloma naudoti įspėjimo mechanizmą pagal Vidaus rinkos informacinę sistemą pripažinimo procedūrų metu, užtikrindama, kad dėl svarbių priežasčių gauti įspėjimai būtų tinkamai tvarkomi. Tai ypač svarbu specialistams, kurie tiesiogiai bendrauja su pacientais ar nepilnamečiais.

Tikslinė įgyvendinimo data: kuo greičiau ir ne vėliau kaip iki 2025 m.

3 rekomendacija. Atnaujinti V priedą ir sutrumpinti pripažinimo terminą taikant sektorinėms profesijoms skirtą automatinę sistemą

Siūlydama teisės aktų pakeitimus, Komisija turėtų apsvarstyti:

- a) reikalavimą kasmet atnaujinti direktyvos V priedą ir
- b) automatinės sistemos remiantis V priedu atveju termino, per kurį kompetentingos institucijos turi priimti pagrįstą sprendimą, sutrumpinimą iki 1 mėnesio nuo dienos, kurią buvo pateikta visa pareiškėjo byla.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2026 m.

4 rekomendacija. Užtikrinti patikimos ir nuoseklios informacijos teikimą piliečiams

Komisija turėtų skatinti valstybes nares suteikti piliečiams vieną bendrą informacijos šaltinį ES lygmeniu (arba nuorodą į jį), ir užtikrinti, kad teikiama informacija, įskaitant, pavyzdžiui, tai, ar konkreti profesija yra reglamentuojama, taikant išankstines patikras, arba informacija, susijusi su kompensacinėmis priemonėmis ir numatomais mokesčiais už pripažinimo procedūrą, visada būtų patikima.

Tikslinė įgyvendinimo data: 2025 m.

Šią ataskaitą priėmė Audito Rūmų narės Annemie Turtelboom vadovaujama II kolegija 2024 m. gegužės 15 d. Liuksemburge įvykusiame posėdyje.

Audito Rūmų vardu

Pirmininkas
Tony Murphy

Priedai

I priedas. Valstybių narių organizacijos, su kurių atstovais susitikome ir surengėme interviu

Suinteresuotasis subjektas	Funkcijos ir (arba) atsakomybė	Organizacijos pavadinimas
Austrija		
Už įimtį įtrauktas profesijas atsakingos kompetentingos institucijos	Kompetentinga institucija, atsakinga už statybos inžinieriaus profesiją	<i>Bundesministerium für Arbeit und Wirtschaft</i> (Federalinė darbo ir ekonomikos ministerija)
	Kompetentinga institucija, atsakinga už dailidės profesiją (įsisteigimą)	<i>Amt der Wiener Landesregierung</i> (Vienos regiono vyriausybė)
	Kompetentinga institucija, atsakinga už dailidės profesiją (laikinas judumas)	<i>Bundesministerium für Arbeit und Wirtschaft</i> (Federalinė darbo ir ekonomikos ministerija)
	Kompetentinga institucija, atsakinga už vidurinės mokyklos mokytojo profesiją	<i>Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und Forschung</i> (Federalinė švietimo, mokslo ir mokslinių tyrimų ministerija)
	Kompetentinga institucija, atsakinga už vidurinės mokyklos mokytojo profesiją (Viena)	<i>Bildungsdirektion für Wien</i> (Vienos miesto švietimo direktoratas)
	Kompetentinga institucija, atsakinga už bendrosios praktikos slaugytojo profesiją	<i>Bundesministerium für Soziales, Gesundheit, Pflege und Konsumentenschutz</i> (Federalinė socialinių reikalų, sveikatos, priežiūros ir vartotojų apsaugos ministerija)
Kiti suinteresuotieji subjektai	SOLVIT	<i>Bundesministerium für Arbeit und Wirtschaft</i> (Federalinė darbo ir ekonomikos ministerija)
	Pagalbos centras	<i>Bundesministerium für Arbeit und Wirtschaft</i> (Federalinė darbo ir ekonomikos ministerija)
	Nacionaliniai akademinio pripažinimo informacijos centrai Europos Sąjungoje	<i>Bundesministerium für Arbeit und Wirtschaft</i> (Federalinė darbo ir ekonomikos ministerija)
	Vienas bendras informacinis punktas, Viena	<i>Amt der Wiener Landesregierung</i> (Vienos regiono vyriausybė)
	Kompetentinga institucija, atsakinga už statybos inžinieriaus profesiją	<i>Kammer der Architekten und Ingenieurkonsulenten für Wien, Niederösterreich und Burgenland</i> (Vienos, Žemutinės Austrijos ir Burgenlando statybos inžinierių rūmai)
	(Austrijos) Valstybinė užimtumo tarnyba	<i>Arbeitsmarktservice Wien – Landesgeschäftsstelle</i>

Suinteresuotasis subjektas	Funkcijos ir (arba) atsakomybė	Organizacijos pavadinimas
	Kompetentinga institucija, atsakinga už trečiųjų šalių piliečius	<i>Österreichischer Integrationsfonds</i> (Austrijos integracijos fondas)
	Kompetentinga institucija, atsakinga už trečiųjų šalių piliečius	<i>Bundeskanzleramt</i> (Austrijos federalinė kanceliarija)
	Konsultavimas ir pagalba pripažinimo proceso metu	<i>Anlaufstelle Wien (AST Wien) – Perspektive, Beratungszentrum für Migranten und Migrantinnen</i>
Belgija		
Už įimtį įtrauktas profesijas atsakingos kompetentingos institucijos	Kompetentinga institucija, atsakinga už dailidės profesiją – Valonijos regionas	<i>Service public de Wallonie, Département du Développement économique</i>
	Kompetentinga institucija, atsakinga už dailidės profesiją – Briuselio sostinės regionas	<i>Service public régional de Bruxelles</i>
	Kompetentinga institucija, atsakinga už vidurinės mokyklos mokytojo profesiją – prancūzakalbė bendruomenė	<i>Fédération Wallonie-Bruxelles, Administration générale de l'Enseignement – Direction générale de l'Enseignement supérieur, de l'Enseignement tout au long de la vie et de la Recherche scientifique and Direction générale des personnels de l'enseignement</i>
	Kompetentinga institucija, atsakinga už vidurinės mokyklos mokytojo profesiją – Flandrijos bendruomenė	<i>Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI)</i>
	Kompetentinga institucija, atsakinga už bendrosios praktikos slaugytojo profesiją (federalinis lygmuo)	<i>Service Public Fédéral Santé Publique / Federale Overheidsdienst Volksgezondheid / Föderale Öffentliche Dienst Volksgesundheit</i>
	Kompetentinga institucija, atsakinga už bendrosios praktikos slaugytojo profesiją – Flandrijos bendruomenė	<i>Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid</i>
	Kompetentinga institucija, atsakinga už bendrosios praktikos slaugytojo profesiją – prancūzakalbė bendruomenė	<i>Fédération Wallonie-Bruxelles, Administration générale de l'Enseignement – Direction générale de l'Enseignement supérieur, de l'Enseignement tout au long de la vie et de la Recherche scientifique – Direction de l'agrément des prestataires de soins de santé</i>
	Kompetentinga institucija, atsakinga už bendrosios praktikos slaugytojo profesiją – vokiškai kalbanti bendruomenė	<i>Ministerium der Deutschsprachigen Gemeinschaft, Fachbereich Gesundheit und Senioren</i>

Suinteresuotasis subjektas	Funkcijos ir (arba) atsakomybė	Organizacijos pavadinimas
Kiti suinteresuotieji subjektai	Nacionalinis IMI koordinatorius	<i>Service Public Fédéral Économie, PME, Classes moyennes et Énergie / Federale Overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie / Föderale Öffentliche Dienst Wirtschaft, KMB, Mittelstand und Energie</i>
	Pagalbos centras	<i>Service Public Fédéral Économie, PME, Classes moyennes et Énergie / Federale Overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie / Föderale Öffentliche Dienst Wirtschaft, KMB, Mittelstand und Energie</i>
	Vienas bendras informacinis punktas	<i>Service Public Fédéral Économie, PME, Classes moyennes et Énergie / Federale Overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie / Föderale Öffentliche Dienst Wirtschaft, KMB, Mittelstand und Energie Service Public Fédéral Stratégie & Appui / Federale Overheidsdienst Beleid & Ondersteuning / Föderale Öffentliche Dienst Politik und Unterstützung</i>
	Kompetentinga institucija, atsakinga už statybos inžinieriaus profesiją (ES lygmens institucija, tačiau su atstovais susitikome vizito Belgijoje metu)	„Engineers Europe“
	Kompetentinga institucija, atsakinga už vidurinės mokyklos mokytojo profesiją (ES lygmens institucija, tačiau su atstovais susitikome vizito Belgijoje metu)	Europos profesinių sąjungų švietimo reikalų komitetas
	Kompetentinga institucija, atsakinga už bendrosios praktikos slaugytojo profesiją (ES lygmens institucija, tačiau su atstovais susitikome vizito Belgijoje metu)	Europos slaugytojų asociacijų federacija
	Kompetentinga institucija, atsakinga už bendrosios praktikos slaugytojo profesiją	<i>L'Union Générale des Infirmiers de Belgique</i>
	Kompetentinga institucija, atsakinga už bendrosios praktikos slaugytojo profesiją	<i>Fédération Nationale des Infirmiers de Belgique</i>

Suinteresuotasis subjektas	Funkcijos ir (arba) atsakomybė	Organizacijos pavadinimas
	Viešųjų paslaugų politika ir parama	<i>Service Public Fédéral Stratégie & Appui / Federale Overheidsdienst Beleid & Ondersteuning / Föderale Öffentliche Dienst Politik und Unterstützung</i>
Čekija		
Už įimtį įtrauktas profesijas atsakingos kompetentingos institucijos	Kompetentinga institucija, atsakinga už statybos inžinieriaus profesiją	<i>Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě (Čekijos statybos įgaliotųjų inžinierių ir technikų rūmai)</i>
	Kompetentinga institucija, atsakinga už dailidės profesiją	<i>Ministerstvo průmyslu a obchodu, odbor živností a spotřebitelské legislativy (Pramonės ir prekybos ministerijos Prekybos licencijavimo ir vartotojų teisės aktų departamentas)</i>
	Kompetentinga institucija, atsakinga už vidurinės mokyklos mokytojo profesiją	<i>Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (Švietimo, jaunimo ir sporto reikalų ministerija)</i>
	Kompetentinga institucija, atsakinga už bendrosios praktikos slaugytojo profesiją	<i>Ministerstvo zdravotnictví, odbor ošetrovatelství a nelékařských povolání (Sveikatos ministerija, Slaugytojų ir kitų sveikatos priežiūros profesijų departamentas)</i>
Kiti suinteresuotieji subjektai	SOLVIT	<i>Ministerstvo průmyslu a obchodu, odbor evropských záležitostí a vnitřního trhu (Pramonės ir prekybos ministerija, Europos reikalų ir vidaus rinkos departamentas)</i>
	Pagalbos centras	<i>Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (Švietimo, jaunimo ir sporto reikalų ministerija)</i>
	Nacionalinis IMI koordinatorius	<i>Ministerstvo průmyslu a obchodu, odbor evropských záležitostí a vnitřního trhu (Pramonės ir prekybos ministerija, Europos reikalų ir vidaus rinkos departamentas)</i>
	Vienas bendras informacinis punktas	<i>Ministerstvo průmyslu a obchodu (Pramonės ir prekybos ministerija)</i>
	Kompetentinga institucija, atsakinga už dailidės profesiją	<i>Hospodářská komora České republiky (Čekijos Respublikos prekybos rūmai)</i>
	Kompetentinga institucija, atsakinga už bendrosios praktikos slaugytojo profesiją	<i>Česká asociace sester (Čekijos slaugytojų asociacija)</i>

Suinteresuotasis subjektas	Funkcijos ir (arba) atsakomybė	Organizacijos pavadinimas
Liuksemburgas		
Už įimtį įtrauktas profesijas atsakingos kompetentingos institucijos	Kompetentinga institucija, atsakinga už statybos inžinieriaus profesiją	<i>Ministère de l'Enseignement supérieur et de la Recherche</i> (Aukštojo mokslo ir mokslinių tyrimų ministerija)
	Kompetentinga institucija, atsakinga už dailidės profesiją	<i>Ministère de l'Économie – Direction Générale PME et Entrepreneuriat</i> (Ekonomikos ministerija, MVĮ ir verslumo generalinis direktoratas)
	Kompetentinga institucija, atsakinga už dailidės profesiją	<i>Ministère de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse</i> (Nacionalinio švietimo, vaikų ir jaunimo ministerija)
	Kompetentinga institucija, atsakinga už bendrosios praktikos slaugytojo profesiją	<i>Ministère de la Santé</i> (Sveikatos apsaugos ministerija)
Kiti suinteresuotieji subjektai	SOLVIT	<i>Ministère de l'Économie</i> (Ekonomikos ministerija)
	Pagalbos centras	<i>Ministère de l'Enseignement supérieur et de la Recherche</i> (Aukštojo mokslo ir mokslinių tyrimų ministerija)
	Nacionalinis IMI koordinatorius	<i>Ministère de la Fonction publique</i> (Valstybės tarnybos ministerija)
	Ombudsmenas	
Europos Komisija ir kitos įstaigos		
Europos Komisija, GROW GD Europos Komisija, EMPL GD Eurostatas, Komisijos Statistikos generalinis direktoratas Europos darbo institucija Europos profesinio mokymo plėtros centras Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas Europos lyčių lygybės institutas Europos ombudsmenas		

Šaltinis: Audito Rūmai.

III priedas. Pagrindiniai RPQ dalyviai

	Pagrindiniai dalyviai	Funkcijos ir atsakomybė
ES lygmuo	Europos Komisija	užtikrina vienodą ES teisės taikymą jai pavestos konkrečios pareigos pagal Direktyvą 2005/36/EB
	Europos darbo institucija (EDI)	remia ES darbo jėgos judumo taisyklių vykdymo užtikrinimą
	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK)	Jį sudaro darbdavių ir darbuotojų organizacijos ir su juo konsultuojamasi pagal įprastą teisėkūros procedūrą
	Europos ombudsmenas	padeda ES piliečiams, susiduriantiems su ES administracijos problemomis, ir tiria skundus dėl netinkamo administravimo
	Europos Teisingumo Teismas (ESTT)	priima sprendimus dėl Komisijos perduotų pažeidimų nagrinėjimo bylų
ES / valstybė narė	Bendrosios rinkos veikimo užtikrinimo darbo grupė (SMET)	Komisijos ir valstybių narių aukšto lygio forumas, kuris nustato kliūtis bendrajai rinkai ir įgyvendina sprendimus
	Koordinatorių grupė	koordinuoja kompetentingų institucijų veiklą ir skatina vienodą ES teisės taikymą RPQ srityje
Valstybių narių lygmuo	Nacionalinės ministerijos (nacionaliniai koordinatoriai)	į nacionalinę teisę perkelia ir įgyvendina atitinkamas RPQ direktyvas
	Kompetentingos institucijos	priima sprendimus, kuriais suteikiama teisė verstis reglamentuojamomis profesijomis arba atsisakoma ją suteikti
	Bendri informaciniai punktai	E. valdžios portalai, kuriuose galima atlikti elektronines administracines procedūras
	Nacionaliniai pagalbos centrai	teikia informaciją apie kiekvienoje valstybėje narėje taikomą pripažinimo procedūrą ir galiojančias taisykles
	Nacionaliniai SOLVIT centrai	sprendžia problemas, kylančias dėl netinkamo bendrosios rinkos teisės aktų taikymo
	Nacionaliniai ombudsmenai	padeda ES piliečiams, susiduriantiems su valstybių narių administracijos problemomis, ir tiria skundus dėl netinkamo administravimo

Šaltinis: Audito Rūmai.

IV priedas. Įvairių rūšių kompetentingų institucijų sprendimai

Rezultatai	Sistema	Sprendimų /deklaracijų pagal Direktyvą 2005/36/EB rūšys	Terminas
Teigiamas	Įsisteigimas	Automatinis teigiamas sprendimas dėl sektorinių profesijų (V priedas) Teigiamas sprendimas dėl profesinės patirties pripažinimu grindžiamos automatinės sistemos (IV priedas)	3 mėnesiai
		Teigiamas sprendimas, netaikant kompensacinių priemonių (bendroji sistema) Teigiamas sprendimas po profesinio tinkamumo testo (bendroji sistema) Teigiamas sprendimas po adaptacijos laikotarpio (bendroji sistema) Galimybė iš dalies užsiimti atitinkama profesija suteikiama remiantis direktyvos 4f straipsniu	4 mėnesiai
	Laikinas paslaugų teikimas	Kvalifikacijų patikros neatliekamos – teigiamas automatinis sprendimas (7 straipsnio 4 dalies a punktas) Kvalifikacijų, susijusių su reglamentuojamomis profesijomis, kurios daro poveikį visuomenės sveikatai ar saugai, patikra – teigiamas automatinis sprendimas (7 straipsnio 4 dalies b punktas) Kvalifikacijų, susijusių su reglamentuojamomis profesijomis, kurios daro poveikį visuomenės sveikatai ar saugai, patikra – teigiamas sprendimas po kompensacinės priemonės (7 straipsnio 4 dalies b punktas) Nereagavimas per nustatytą terminą – numanomas teigiamas sprendimas (7 straipsnio 4 dalies priešpaskutinė pastraipa)	1 mėnuo, kai daromas poveikis visuomenės sveikatai ir saugai (+ 1 mėnuo, jei kyla sunkumų)
Neigiamas	Įsisteigimas	Automatinis neigiamas sprendimas dėl sektorinių profesijų (V priedas) Neigiamas sprendimas dėl profesine patirtimi grindžiamos automatinės sistemos (IV priedas)	3 mėnesiai
		Neigiamas sprendimas: automatinė, bendroji sistema Neigiamas sprendimas po profesinio tinkamumo testo (bendroji sistema) Neigiamas sprendimas po adaptacijos laikotarpio (bendroji sistema) Atsisakymas leisti iš dalies užsiimti atitinkama profesija (įskaitant atsisakymą dėl svarbių bendrojo intereso priežasčių – 4f straipsnio 2 dalis)	4 mėnesiai

Rezultatai	Sistema	Sprendimų /deklaracijų pagal Direktyvą 2005/36/EB rūšys	Terminas
	Laikinas paslaugų teikimas	Kvalifikacijų, susijusių su reglamentuojamomis profesijomis, kurios daro poveikį visuomenės sveikatai ar saugai, patikra – neigiamas automatinis sprendimas (7 straipsnio 4 dalies b punktas) Kvalifikacijų, susijusių su reglamentuojamomis profesijomis, kurios daro poveikį visuomenės sveikatai ar saugai, patikra – neigiamas sprendimas po kompensacinės priemonės (7 straipsnio 4 dalies b punktas)	3 mėnesiai (1 mėnuo sprendimui priimti + 1 mėnuo esant sunkumams + 1 mėnuo kompensacinei priemonei taikyti)
Neutralus (išankstinė deklaracija)	Laikinas paslaugų teikimas	Priimančiosios šalies gautos deklaracijos dėl reglamentuojamų profesijų, kurios <u>nedaro</u> poveikio visuomenės sveikatai ar saugai	Iš anksto pateikta rašytinė deklaracija
Neutralus (kita)	Įsisteigimas / Laikinas paslaugų teikimas	Nagrinėjama (visi atvejai, kai kompetentingos institucijos dėl kokios nors priežasties nepriėmė galutinio sprendimo) Vyksta adaptacijos laikotarpis Apeliacinis skundas pagal 51 straipsnio 3 dalį	Kuo greičiau

Pastaba: Tik sprendimų dėl įsisteigimo priėmimo terminai: 1 mėnesio laikotarpis, per kurį institucijos turi patvirtinti paraiškos gavimą ir informuoti pareiškėją apie visus trūkstamus dokumentus. Tai skiriasi nuo sprendimo dėl pripažinimo priėmimo termino gavus visą bylą.

Šaltinis: Audito Rūmai, remiantis iš Komisijos gauta informacija.

V priedas. Komisijos nustatytos problemos valstybėse narėse

	Iškelti klausimai	Profesija	RPQ direktyvos straipsnis	Neišspręsti klausimai valstybėse narėse (2020 m. kovo mėn.)	Neišspręsti klausimai valstybėse narėse (2024 m. vasario mėn.)
Sektorinės profesijos	<i>Pakankamos mokymo trukmės užtikrinimas metais ir, jei reikia, mokymo valandomis (ir neprivalomai taikant Europos kreditų perkėlimo ir kaupimo sistemą (ECTS))</i>	<i>Gydytojas, gydytojas specialistas</i>	24, 25, 28	0	1
		<i>Bendrosios praktikos slaugytojas</i>	31	3	2
		<i>Odontologas, odontologas specialistas</i>	34, 35	0	1
		<i>Veterinarijos gydytojas</i>	38	0	0
		<i>Akušeris</i>	40, 41	1	1
		<i>Vaistininkas</i>	44	0	0
		<i>Architektas</i>	46	0	0
	<i>Naujas kompetencijų sąrašas</i>	<i>Bendrosios praktikos slaugytojas</i>	31 straipsnio 7 dalis	1	0
	<i>Žinių ir įgūdžių atnaujinimas</i>	<i>Gydytojas</i>	24 straipsnio 3 dalis	0	0
		<i>Bendrosios praktikos slaugytojas</i>	31 straipsnio 6 dalis	0	0
		<i>Veterinarijos gydytojas</i>	38 straipsnio 3 dalis	0	0
		<i>Akušeris</i>	40 straipsnio 3 dalis	0	0
		<i>Vaistininkas</i>	44 straipsnio 3 dalis	0	0
		<i>Architektas</i>	46 straipsnio 2 dalis	0	0
	<i>Tinkamo teorinių ir klinikių mokymo dalių santykio užtikrinimas ir (arba) teorinio ir klinikinio mokymo koordinavimas</i>	<i>Gydytojas, gydytojas specialistas</i>		0	0
		<i>Bendrosios praktikos slaugytojas</i>	31	0	0
		<i>Akušeris</i>		1	0
	<i>Prieigos prie minimalaus profesinės veiklos sąrašo užtikrinimas</i>		29	1	0

	Iškelti klausimai	Profesija	RPQ direktyvos straipsnis	Neišspręsti klausimai valstybėse narėse (2020 m. kovo mėn.)	Neišspręsti klausimai valstybėse narėse (2024 m. vasario mėn.)	
		<i>Bendrosios praktikos gydytojas (veiklos vykdymas)</i>			0	
		<i>Odontologas</i>	36	0	0	
		<i>Akušeris</i>	42	1	1	
		<i>Vaistininkas</i>	45	1	1	
		<i>Architektas</i>	48	0	0	
	<i>Minimalių stažuočių /praktinio arba klinikinio rengimo sąlygų užtikrinimas</i>	<i>Gydytojas, gydytojas specialistas</i>	28 straipsnio 3 dalis, 25 straipsnio 3 dalis			0
		<i>Bendrosios praktikos slaugytojas</i>	31 straipsnio 5 dalis			0
		<i>Architektas</i>	46 straipsnio 4 dalis	0	0	0
	<i>23 straipsnyje nurodytos bendrosios įgytos teisės ir kitos įgytos teisės</i>	<i>Gydytojas, gydytojas specialistas</i>	23	0	0	0
		<i>Bendrosios praktikos slaugytojas</i>	23	0	0	0
		<i>Odontologas, odontologas specialistas</i>	23	0	0	0
		<i>Veterinarijos gydytojas</i>	23	0	0	0
		<i>Akušeris</i>	23	0	0	0
		<i>Vaistininkas</i>	23	0	0	0
		<i>Architektas</i>	23	0	0	0
	<i>Įgytos teisės, susijusios su konkrečia profesija</i>	<i>Gydytojas, gydytojas specialistas</i>	27, 30	1	0	0
		<i>Bendrosios praktikos slaugytojas</i>	33, 33a straipsniai	1	0	0
		<i>Odontologas, odontologas specialistas</i>	37	0	1	1
		<i>Akušeris</i>	43, 43a straipsniai	1	0	0
		<i>Architektas</i>	49	0	0	0

	Iškelti klausimai	Profesija	RPQ direktyvos straipsnis	Neišspręsti klausimai valstybėse narėse (2020 m. kovo mėn.)	Neišspręsti klausimai valstybėse narėse (2024 m. vasario mėn.)
	Kiti klausimai (minimalūs mokymo dalykai, išvardyti V priede)	Gydytojas, gydytojas specialistas	V priedas	0	0
		Bendrosios praktikos slaugytojas	V priedas	0	0
		Odontologas, odontologas specialistas	V priedas	0	0
		Veterinarijos gydytojas	V priedas	1	0
		Akušeris	V priedas	0	0
		Vaistininkas	V priedas	0	0
	Kiti klausimai (odontologų specialistų prieigos sąlygos, naujų vaistinių atidarymas, specialios leidžiančios nukrypti nuostatos architektams, gydytojų stažuotojų atlyginimas, sveikatos draudimo fondų patvirtinimas)	Odontologas, odontologas specialistas, gydytojas, gydytojas specialistas, vaistininkas, architektas	35 straipsnio 1 dalis, 21 straipsnio 4 dalis, 25 straipsnio 3 dalis, 47 straipsnis, 55 straipsnis	0	0
Bendroji pripažinimo sistema	Kvalifikacijų lygių pakeitimai		11, 13	1	2
	Specialistų judumas iš nereglamentuojančių į reglamentuojančias valstybes nares (1 metų profesinė patirtis)		13	2	3
	Peržiūrėtos nuostatos dėl kompensacinių priemonių nustatymo		14	2	3
	Kiti klausimai (pavyzdžiui, bendrosios sektorinių profesijų pripažinimo sistemos netaikymas, jei netenkinamos automatinio pripažinimo sąlygos)		10	1	1
			12		
Laikinas paslaugų teikimas	Prašymas pateikti dvejų metų profesinės patirties įrodymą (kai gali būti reikalaujama pateikti tik 1 metų patirties įrodymą), kai profesija kilmės valstybėje narėje neregamentuojama; arba reikalaujama, kad profesinė patirtis būtų įgyta vienoje valstybėje narėje, arba jokių išimčių reguliuojamo švietimo ir mokymo atvejais		5 straipsnio 1 dalies b punktas	1	3
			7 straipsnio 2 dalies d punktas		

	Iškelti klausimai	Profesija	RPQ direktyvos straipsnis	Neišspręsti klausimai valstybės narėse (2020 m. kovo mėn.)	Neišspręsti klausimai valstybės narėse (2024 m. vasario mėn.)
	<i>Nepagrįstos užklauskos apie teiktinas paslaugas arba prašymai pateikti dokumentus, viršijant 7 straipsnio 2 dalyje pateiktą sąrašą</i>		7 straipsnio 1 ir 2 dalys	6	4
	<i>Išankstinių deklaracijų galiojimas visoje priimančiosios valstybės narės teritorijoje</i>		7 straipsnio 2a dalis	0	1
	<i>Neužtikrinama, kad pareiškėjas galėtų teikti paslaugas per vieną mėnesį nuo tos dienos, kai kompetentingos institucijos nusprendžia taikyti išankstinį profesinio tinkamumo testą (7 straipsnio 4 dalis)</i>		7 straipsnio 4 dalies trečia pastraipa	1	0
	<i>Sisteminis išankstinių kvalifikacijų patikrų pagal 7 straipsnio 4 dalį taikymas; išankstinių patikrų taikymas profesijoms, kurios, atrodo, nedaro poveikio visuomenė sveikatai ir saugai paslaugų gavėjui, arba profesijoms, kurioms taikomas automatinis pripažinimas; reikalavimo užtikrinti, kad patikros neviršytų to, kas būtina, nesilaikymas</i>		7 straipsnio 4 dalis	3	2
	<i>Paslaugų teikėjams nustatomos profesinės taisyklės, kurios nėra tiesiogiai susijusios su profesinėmis kvalifikacijomis</i>		5 straipsnio 3 dalis	4	4
	<i>Automatinis ir (arba) pro forma paslaugų teikėjų registravimas be garantijų, kad dėl to nebus vilkinamas ar apsunkinamas paslaugų teikimas arba kad dėl to paslaugų teikėjai nepatirs papildomų išlaidų; užsienio paslaugų teikėjų atleidimas nuo registravimosi valstybinėje socialinės apsaugos įstaigoje reikalavimų</i>		6	4	3
	<i>Kiti klausimai (pavyzdžiui, administracinis bendradarbiavimas, laikino arba nenuolatino paslaugų teikimo principas, visos II antraštinės dalies, skirtos konkrečiai (-oms) profesijai (-oms), neperkėlimas į nacionalinę teisę, prievolė informuoti paslaugų gavėjus, profesinio vardo naudojimas)</i>		II antraštinė dalis, 5 straipsnio 1 dalis, 7 straipsnio 3 dalis, 8 straipsnis, 9 straipsnis	4	4

	Iškelti klausimai	Profesija	RPQ direktyvos straipsnis	Neišspręsti klausimai valstybės narėse (2020 m. kovo mėn.)	Neišspręsti klausimai valstybės narėse (2024 m. vasario mėn.)
Skaidrumas	<i>Esamų reglamentuojamų profesijų sąrašo nepateikimas, kiekvienos profesijos veiklos nurodymas, reglamentuojamo švietimo ir mokymo bei specialios struktūros rengimo sąrašas</i>		59 straipsnio 1 dalis	1	4
	<i>Profesijų, kurių kvalifikacijų patikra laikoma būtina prieš pirmą kartą teikiant paslaugas pagal 7 straipsnio 4 dalį, sąrašo nepateikimas, įskaitant tinkamą pagrindimą</i>		59 straipsnio 2 dalis	1	1
	<i>Nepakankami esamų reikalavimų proporcingumo vertinimai (iki 2016 m. sausio mėn.)</i>		59 straipsnio 3 ir 5 dalys	2	2
	<i>Nacionalinių veiksmų planų nepateikimas</i>		59 straipsnio 5 dalis	3	1
	<i>Nepakankami naujų ar iš dalies pakeistų reikalavimų (nustatytų po 2016 m. sausio mėn.) proporcingumo vertinimai</i>		59 straipsnio 3 dalis ir 59 straipsnio 5 dalies antras sakiny	2	2
	<i>Du kartus per metus rengiamų ataskaitų dėl panaikintų arba ne tokių griežtų reikalavimų nepateikimas</i>		59 straipsnio 6 dalis	1	1
	<i>Du kartus per metus rengiamų ataskaitų, įskaitant statistinius duomenis ir pagrindines problemas, kylančias taikant direktyvą, nepateikimas</i>		60 straipsnio 1 dalis	0	2
Galimybė iš dalies užsiimti profesine veikla	<i>Galimybės iš dalies užsiimti profesine veikla principo netaikymas tam tikroms profesijoms (sektorinių profesijų kaip tokių neįtraukimas, nepagrįstas kitų profesijų neįtraukimas, nevertinimas kiekvienu konkrečiu atveju)</i>		4f straipsnis	3	3
	<i>Kiti klausimai</i>			0	0
Kalbos mokėjimo tikrinimai	<i>Gali būti, kad reikalaujama mokėti tik vieną oficialią priimančiosios valstybės narės kalbą</i>		53 straipsnio 2 dalis	1	1
	<i>Sistemiški kalbos mokėjimo tikrinimai gali būti taikomi tik tiems specialistams, kurių darbas turi įtakos pacientų saugai</i>		53 straipsnio 3 dalis	1	2
	<i>Kalbos mokėjimo tikrinimai neturėtų apsiriboti vien privalomais kalbos mokėjimo testais</i>		53 straipsnio 4 dalis	5	2
	<i>Kiti klausimai</i>		53 straipsnio 4 dalis	0	1

	Iškelti klausimai	Profesija	RPQ direktyvos straipsnis	Neišspręsti klausimai valstybėse narėse (2020 m. kovo mėn.)	Neišspręsti klausimai valstybėse narėse (2024 m. vasario mėn.)
Stazuotės	<i>Profesinių stažuočių pripažinimas</i>		<i>55a straipsnis</i>	2	3
Europos profesinė kortelė (EPC)	<i>Terminai, įskaitant terminų pratęsimą</i>		<i>4c straipsnio 1 dalis, 4d straipsnis</i>	0	0
	<i>Numanomas pripažinimas nepriėmus sprendimo arba nesurengus testo</i>		<i>4d straipsnio 5 dalis</i>	0	0
	<i>Kai kurioms profesijoms arba kai kuriose atitinkamos valstybės narės dalyse į nacionalinę teisę perkelta ne visa EPC</i>		<i>4d straipsnis</i>	0	0
	<i>Netinkamai apibrėžtas kilmės valstybės narės vaidmuo</i>		<i>4b straipsnio 3 dalis, Įgyvendinimo reglamentas (ES) 2015/983</i>	0	1
	<i>Kompetentingų institucijų nepaskyrimas</i>		<i>4a straipsnio 6 dalis</i>	1	0
	<i>Kiti klausimai (pavyzdžiui, apskundimo galimybės, dokumentų reikalavimai, EPC atšaukimas, dviprasmiška formuluočių)</i>			0	1
Įspėjimo mechanizmas	<i>Įspėjimų išsiuntimo terminai</i>		<i>56a straipsnio 2 dalis, 56a straipsnio 3 dalis</i>	0	0
	<i>Kai kurioms profesijoms arba kai kuriose atitinkamos valstybės narės dalyse įspėjimo mechanizmas neįdiegtas</i>		<i>56a straipsnio 1, 2, 3 dalys</i>	0	2
	<i>Įsisiųstų įspėjimų nėra arba jų nedaug</i>		<i>56a straipsnis</i>	0	0
	<i>Įspėjimo mechanizmas iš viso nebuvo įdiegtas</i>		<i>56a straipsnis</i>	1	0
	<i>Kiti klausimai (pavyzdžiui, duomenų apsauga, duomenų ištyrinimas, pareiga informuoti atitinkamą specialistą, galimybė pasinaudoti teisių gynimo priemonėmis, atitinkamų sprendimų rūšys)</i>		<i>56a straipsnio 1 dalis, 56a straipsnio 5–7 dalys</i>	0	1

	Iškelti klausimai	Profesija	RPQ direktyvos straipsnis	Neišspręsti klausimai valstybėse narėse (2020 m. kovo mėn.)	Neišspręsti klausimai valstybėse narėse (2024 m. vasario mėn.)
Prieiga prie internetinės informacijos, procedūrų ir biurokratizmo mažinimas	<i>Neteisėta praktika, susijusi su prašymais pateikti dokumentus (dokumentai, viršijantys tai, kas leidžiama pagal direktyvą, nepagrįsti vertimai, patvirtintos kopijos ir kt.)</i>		<i>SESV 7 straipsnio 2 dalis, 50 straipsnis, VII priedas, 49 ir 56 straipsniai</i>	4	7
	<i>Pagalbos centrai</i>		<i>57b straipsnis</i>	0	0
	<i>Informacijos prieinamumas bendruose informaciniuose punktuose</i>		<i>57</i>	28	0
	<i>Internetinių procedūrų prieinamumas (ir galimybė jas atlikti internetu)</i>		<i>57a straipsnis</i>	28	0
Kiti klausimai	<i>Apibrėžtys (pavyzdžiui, profesinio tinkamumo testas, reglamentuojama profesija)</i>		3	2	1
	<i>Peržiūrėtos direktyvos taikymo sritis, pirmasis trečiųjų šalių kvalifikacijų pripažinimas, ryšys su kitomis ES priemonėmis</i>		2	1	1
	<i>Automatinio pripažinimo principas, taikomas profesijoms, kurioms taikomi suderinti rengimo reikalavimai, arba amatininkų, prekybos ir pramonės profesijoms</i>		21	0	1
			<i>15–17 straipsniai</i>		
<i>Patvirtinimas, kad dokumentai gauti per vieną mėnesį, ir informacija apie trūkstamus dokumentus</i>		51	1	1	
			VISI KLAUSIMAI valstybėse narėse	130	75

Šaltinis: Audito Rūmai; remiantis Komisijos informacija, 2024 m. vasario mėn.

Santrumpos

Cedefop: Europos profesinio mokymo plėtros centras

EDI: Europos darbo institucija

EESRK: Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas

EIGE: Europos lyčių lygybės institutas

EPC: Europos profesinė kortelė

GROW GD: Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ generalinis direktoratas

IMI: Vidaus rinkos informacinė sistema

RPD: Reglamentuojamų profesijų duomenų bazė

RPQ: Profesinių kvalifikacijų pripažinimas

SDG: Bendrieji skaitmeniniai vartai

SESV: Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo

Komisijos atsakymai

<https://www.eca.europa.eu/lt/publications/sr-2024-10>

Chronologija

<https://www.eca.europa.eu/lt/publications/sr-2024-10>

Audito grupė

Audito Rūmų specialiosiose ataskaitose pateikiami Audito Rūmų atliktų auditų, susijusių su įvairių sričių ES politika ir programomis arba su konkrečių biudžeto sričių valdymo temomis, rezultatai. Audito užduotis Audito Rūmai atrenka ir parengia taip, kad jos turėtų kuo didesnį poveikį, atsižvelgdami į neveiksmingumo ar neatitikties riziką, susijusių pajamų ar išlaidų lygį, būsimus pokyčius ir politinį bei viešąjį interesą.

Šį veiklos auditą atliko Audito Rūmų narės Annemie Turtelboom vadovaujama II audito kolegija, atsakinga už investicijų sanglaudai, augimui ir įtraukčiai išlaidų sritis. Auditui vadovavo Audito Rūmų narys Stef Blok, jam padėjo kabineto vadovas Johan Adrian Lok ir kabineto atašė bei užduoties vadovas Laurence Szwajkajzer, pagrindinė vadybininkė Maria Eulàlia Reverté i Casas, auditoriai Zuzana Pikulova, Rene Reiterer, Jussi Bright, Lena Rangus, Borja Martin Simon ir Petra Verhasselt. Kalbinę paramą teikė Jennifer Schofield, grafinį dizainą padėjo parengti Giuliana Lucchese, o klausimyną padėjo parengti Britta Middelberg.

Iš kairės į dešinę: Borja Martin Simon, Jennifer Schofield, Lena Rangus, Stef Blok, Rene Reiterer, Britta Middelberg, Zuzana Pikulova, Laurence Szwajkajzer, Giuliana Lucchese, Jussi Bright, Maria Eulàlia Reverté i Casas, Johan Adriaan Lok.

AUTORIŲ TEISĖS

© Europos Sąjunga, 2024.

Europos Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika nustatyta [Audito Rūmų sprendime Nr. 6–2019](#) dėl atvirųjų duomenų politikos ir pakartotinio dokumentų naudojimo.

Jeigu nenurodyta kitaip (pavyzdžiui, atskiruose pranešimuose dėl autorių teisių), ES priklausantis Audito Rūmų turinys yra licencijuojamas pagal [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licenciją](#). Todėl paprastai pakartotinis naudojimas yra leidžiamas, jeigu tai tinkamai pažymima ir nurodomi bet kokie padaryti pakeitimai. Asmenys, kurie pakartotinai naudoja Audito Rūmų turinį, neturi iškreipti pirminės prasmės ar minties. Audito Rūmai nėra atsakingi už bet kokius pakartotinio naudojimo padarinius.

Būtina gauti papildomą leidimą, jei tam tikrame turinyje vaizduojami privatūs asmenys, kurių tapatybę galima nustatyti, pavyzdžiui, Audito Rūmų darbuotojų nuotraukose, arba jame pateikiami trečiųjų asmenų kūriniai.

Gavus tokį leidimą, juo panaikinamas ir pakeičiamas pirmiau minėtas bendrasis leidimas ir jame aiškiai nurodomi bet kokie naudojimo apribojimai.

Siekiant naudoti ar atgaminti turinį, kuris nepriklauso ES, gali reikėti prašyti leidimo tiesiogiai iš autorių teisių turėtojų.

Programinei įrangai ar dokumentams, kuriems taikomos pramoninės nuosavybės teisės, pavyzdžiui, patentams, prekių ženklams, registruotiems dizainams, logotipams ir pavadinimams, Audito Rūmų pakartotinio naudojimo politika netaikoma.

Europos Sąjungos institucijų europa.eu domeno svetainėse pateikiamos nuorodos į trečiųjų asmenų svetaines. Audito Rūmai jų nekontroliuoja, todėl raginame peržiūrėti jose pateiktą privatumo ir autorių teisių politiką.

Audito Rūmų logotipo naudojimas

Audito Rūmų logotipas negali būti naudojamas be išankstinio Audito Rūmų sutikimo.

HTML	ISBN 978-92-849-2342-7	ISSN 1977-5725	doi:10.2865/427094	QJ-AB-24-009-LT-Q
PDF	ISBN 978-92-849-2209-3	ISSN 1977-5725	doi:10.2865/820848	QJ-AB-24-009-LT-N

Nors valstybės narės gali nustatyti taisykles dėl galimybės verstis profesijomis, SESV garantuojamas laisvas darbo jėgos bei paslaugų judėjimas ir įsisteigimo laisvė ES bendrojoje rinkoje. 2005 m. Europos Parlamentas ir Taryba priėmė direktyvą dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo, kuria siekiama neleisti valstybėms narėms nustatyti pernelyg griežtų sąlygų piliečiams, norintiems šiomis teisėmis naudotis. Tikrinome, ar Komisija veiksmingai užtikrino vienodą direktyvos taikymą. Darome išvadą, kad profesinių kvalifikacijų pripažinimas Europos Sąjungoje yra esminis mechanizmas, bet jis retai ir nenuosekliai naudojamas siekiant pasinaudoti teise verstis profesija kitoje valstybėje narėje. Direktyvos taikymas vis dar turi trūkumų, o piliečiams teikiama informacija ne visada patikima.

Audito Rūmų specialioji ataskaita, parengta pagal SESV 287 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą.

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Europos Sąjungos
leidinių biuras

EUROPOS AUDITO RŪMAI
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tel. +352 4398-1

Užklausos: eca.europa.eu/lt/contact

Interneto svetainė: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors